225

— บทที่ ๑๕ —

จะขออธิบาย**การก่อ** "อายุ" หรือ **การยังเป็น "สัตว์โลก"** ให้ฟัง เป็นตัวอย่าง ดังเช่น ทางด้านวัตถุ หรือ ด้านรูปธรรม เราก็รู้เห็นได้ง่าย ความหมายของ "**อายุ**" ก็คือ *มีการตั้งอยู่ ทรงสภาพเช่นนั้น อยู่ในขอบเขตที่กำหนด ยังไม่เสื่อมสลายไปเกินขอบเขตนั้น แล้วนับเวลาที่ตั้งอยู่ ทรงสภาพเช่นนั้น ได้เท่าใดๆ นั่นแลคือ* "**อายุ**" *เท่านั้นๆ*

ถ้ายกตัวอย่างสิ่งที่เป็น "สัตว์โลก" ตื้นๆ ง่ายๆ เช่น คน หรือ สัตว์ เกิดมามีร่างกายและจิตใจ รักษาความทรงสภาพร่างกายและจิตใจ ทำงานร่วมกันอยู่ มีพลังงานปรุงแต่งให้ตนพร้อมอยู่เช่นนั้นๆ เรียกว่า ยังไม่ตาย ได้นานกี่ปี ก็มี "อายุ" เท่านั้นๆ ดังนี้ ก็รู้ง่าย แต่มันจะมี**สภาวะแห่งความมี "อายุ"** ที่ยากขึ้นๆ ไปตามลำดับอีก ลองทำความเข้าใจตามไปให้ดีๆ ดูซิ จะลองยกทั้งสภาพ "วัตถุธรรม" หรือ "รูปธรรม" และ "อรูปธรรม" แล้วค่อยๆ ตามเข้าไปถึงขั้น "นามธรรม"

ดังเช่น ต้นไม้ต้นหนึ่ง รักษาความทรงสภาพของมันอยู่ มีพลังงานปรุงแต่งให้ตนพร้อมอยู่ เช่นนั้น ได้นานกี่ปี ก็มี "อายุ" เท่านั้น แก้วใบหนึ่ง ทรงรูปร่างครบพร้อมยังไม่แตกสลายไปอยู่ ได้นานกี่เดือนกี่ปี นั่นก็เป็น "อายุ" ของมัน ในขณะที่คนผู้หนึ่ง มองดูภาพๆ หนึ่ง ภาพนั้น ปรากฏ**เห็น**อยู่ติดต่อกันสำหรับผู้นั้น นานเท่าใด ก็นั่นแหละคือ **"อายุ" ของ "รูปภาพ" นั้น ที่มีชีวิตอยู่ในจิตของคนผู้นั้น** นานเท่านั้น *("ชีวิต" นี้เริ่มเป็น "นามธรรม" เป็น "อายุ" ของสภาพนามธรรม)* คนผู้หนึ่ง กินพริกเข้าไป เกิด**รส**เผ็ดอยู่ในลิ้น ติดลิ้นอยู่นานเท่าใด ก็นั่นแลคือ **"อายุ" ของ "รส" ที่มีรูปชีวิต อยู่ในความรู้สึกของคนผู้นั้น**

หรือ คนผู้หนึ่ง พูดออกมาคำหนึ่ง คำพูดนั้นก็จะ "ดับ" ลงในตัว (*"ตายแล้ว" สำหรับอยู่กับผู้พูด*) คำพูดหลุดออกจากปากของคนผู้นั้น เป็นเสียง (*แต่ตัวมันเอง*

227

ส่วน "**นามธรรม**" นั้น คือ "อารมณ์" ที่ปรุง เป็น "รสชาติ" ในจิต ซ้อนอยู่กับ "รูปจิต" หรือ "อรูปจิต" (รูปธรรม) อีกที ซึ่งสุขุมซับซ้อน อีกชั้นหนึ่ง และ "รสชาติ" นั้น มันเกิดอยู่ใน "จิต" ของเรา แต่ละเรื่อง แต่ละรส นานเท่าใด ก็นั่นแหละคือ "**อายุ**" **ของ** "**นามธรรม**" หรือ ที่ภาษาพระอภิธรรมเรียกว่า "**ธรรมารมณ์**" **หรือ** "**กามารมณ์**" นั่นเอง

มาถึงตอนนี้เราจะพัก "อารมณ์พรหม" หรือ ธรรมที่เป็น**อารมณ์เชิงพรหม** (**ธรรมารมณ์**) ไว้ชั่วขณะ เราจะมาลองทำความรู้เรื่อง ธรรมที่เป็น**อารมณ์เชิงกาม** (**กามารมณ์**) กันให้ชัด ๆ เจน ๆ ขึ้นอีกบ้าง ตั้งใจตัดต่อ หรือ ปะติดปะต่อ ความรู้–ความเข้าใจ ให้ดี ๆ

ถ้า "รสชาติ" ที่**เอร็ดอร่อย ไพเราะ หอมหวาน ฯลฯ** ใด สืบต่อมาจาก รูป–เสียง–กลิ่น–รส–สัมผัส โดยอาศัยรับสภาพติดต่อโยงมาจากประตู ตา–หู–จมูก–ลิ้น–กาย ในขณะทันทีทันใดนั้น เราก็เรียก "นาม–รูป" (นามธรรม–รูปธรรม) นั้นว่า เป็น**เทวดาเสพย์กาม**อยู่ในขณะนั้น และก็คือ สภาวะแห่ง "**รูปจิต–อรูปจิต**" **พร้อมกับ** "**รสชาติ**" (**อารมณ์**) ที่เป็นตัวเป็นตน อันสิงสู่อยู่ในตัวของคนเป็น ๆ คือ เรา ที่**กำลังอร่อยรับรสนั้นอยู่** นั่นแหละ กำลังเป็น "เทวดา" แท้ ๆ มีความอร่อย มี "รสชาติ" นั้น ๆ ยืนยาวอยู่นานเท่าใด ก็มี "**อายุ**" **แห่งความเป็น** "**เทวดา**" **ตนนั้น** ช่วงระยะนั้น เท่านั้น

ซึ่ง "**เทวดา**" **เสพย์กามนี้** ก็มีการแบ่งระดับ แยกลักษณะกันไว้ถึง 6 ลักษณะ หรือ 6 ชั้น เรียกเป็นภาษาบาลีว่า เทวดา "**ฉกามาวจร**" แปลว่า *ลักษณะที่เป็นอยู่ของกิเลส "กาม" ซึ่งเลื่อนไปตามลำดับถึง 6 ชั้น* หรือ จะแปลสั้น ๆ ว่า *วิสัยของ "กาม" ทั้ง 6* ก็ได้ อันก็มาจาก **ฉ+กาม+อวจร** **ฉ**=*6*, **กาม**=*กิเลสในจิต*, **อวจร**=*เลื่อนไป, ชั้น, วิสัย*

แต่ละชั้นมีชื่อว่า จตุมหาราชิกา–ดาวดึงส์–ยามา–ดุสิต–นิมานรดี–ปรนิมมิตวสวัตดี และล้วนก็ต่างมีลักษณะ มีวิสัยแตกต่างกันไป เป็นบุคคลิก

228

เป็นสภาพธรรมแห่ง "สมมุติสัจจะ" ที่เกิด ที่มี **"อายุ" โดยความเป็น "เทวดา"** อยู่ทุกชั้น สำหรับ **ผู้ยัง "ดับ" ความเป็น หรือ ความมี "อายุ" แห่งความเป็นเทวดาเสพย์กามทั้ง 6 นี้** ไม่ได้

"เทวดา" อย่าง **กามาวจร** หรือ เทวดาเสพย์กามทั้ง 6 ชั้น อันเป็นเทวดาที่ไม่พ้นนรกนี้ หมายความว่า ผู้เสพย์ **ทิพย์** ที่ว่า **เสพย์ทิพย์** ก็คือ **การมีสิ่งที่จะเสพย์ได้ตามต้องการของคนผู้นั้น ๆ** จะได้เสพย์ เพราะอาศัยอำนาจของ "บุญบารมี" ที่มีสิ่งจะเสพย์ โดยตรง หรือ จะใช้ "วัตถุแลกวัตถุ" มาเสพย์ ก็ตาม จะได้เสพย์ โดยอาศัยอำนาจยศศักดิ์ฐานะ แลกมาเสพย์ ก็ตาม หรือ จะได้เสพย์ เพราะอาศัยความเก่งความสามารถ โดยทางทุจริต บ้าง ก็ยังได้ หรือ จะได้เสพย์ เพราะอาศัยความเก่งความสามารถ โดยทางสุจริตแท้ ก็ดี เมื่อ "ได้เสพย์สม" ก็เป็น**เทวดาเสพย์กาม** จริง ๆ

ที่ต้องเรียกขานว่า **"เทวดาเสพย์กาม"** ๆ เสมอ ๆ อยู่นี้ ก็เพราะ ความจริงแล้ว **คำว่า "เทวดา"** นั้น มันยังเป็นภาษาคำแทน **สภาวะ "จิตวิญญาณ"** อีกมากลักษณะอยู่ แม้แต่คำว่า "พรหม" ก็ยังคือ "เทวดา" และที่เป็น **"เทวดา" แท้ ๆ** เป็นผู้เจริญจริง ๆ ไม่ใช่ **"เทวดา" เสพย์กาม** อันเป็น **"เทวดา"** เก๊ ๆ แค่นี้ แต่เป็น "เทวดา" ที่เลิกเสพย์กาม เป็น "เทวดา" ที่คือสภาวะของ "จิตวิญญาณ" อันได้เจริญกระเถิบสูงขึ้น ๆ แท้ ๆ ก็มีจริง ฯลฯ

เรามาตั้งใจรู้จัก **"เทวดา"** *ทั้งหลายจริง ๆ จัง ๆ กันสักที*

ก่อนอื่น ก็รู้ไว้ชั้นหนึ่งก่อนว่า **"เทวดา" นั้น** เขาแบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ :-

(๑) **สมมุติเทพ** (๒) **อุบัติเทพ** (๓) **วิสุทธิเทพ**

"เทวดา" เสพย์กามนั้นคือ สมมุติเทพ เท่านั้น **อุบัติเทพไม่ใช่ "เทวดา" เสพย์กาม** ยิ่ง**วิสุทธิเทพ**แล้ว **ยิ่งไม่ใช่ใหญ่เลย**

229

จะพยายามแยกแยะอธิบาย ให้รู้จัก "เทวดา" ขั้น **ปรมัตถสัจจะ** อันเป็นนาม–รูป ที่แสนรู้ยากนี่ กันด้วยภาษาบรรดามีดูซิ ! จะพอเข้าใจกันได้ไหม ? ตั้งใจพิจารณาตามดีๆ

เราอย่าไปมัวนึกถึง **เทพ** หรือ **เทวดา ที่อยู่นอกตน นอกกายยาววาหนาคืบกว้างศอกของเรา เป็นอันขาด** สำหรับผู้จะ "บรรลุธรรมด้วยทางเอก" คือ กำลังทำ*สติปัฏฐาน* กับ *อาณาปาณสติ* ไม่เช่นนั้น ผู้นั้นหลงเลอะออกนอกทางแน่ ๆ เพราะมันไม่อยู่**ใน จิต เจตสิก รูป ของเรา**เสียแล้ว มันก็ไม่เป็น "ปรมัตถ์" ที่แท้จริง (เคยอธิบาย เคยย้ำให้ฟังมาแล้ว แต่ก็ต้องย้ำอีก)

การศึกษา "ปรมัตถ์" จะต้องจับจุดให้มั่น "จับฝาจับตัว" ให้มันลงตัวถูกตนแท้ ๆ ให้ตรงเผงอยู่ที่เดียว ไม่เช่นนั้น มันเถลไถลออกนอกทางง่าย ๆ เอาจริง ๆ เช่น ในปัจจุบันนี้ แม้เขาจะพากันยืนยันว่า เขาเรียน "ปรมัตถธรรม" กัน ในเหล่านักธรรมบางหมู่บางกลุ่ม แต่ก็ได้พากันศึกษา อธิบายผูกบัญญัติ อธิบายยึดสมมุติ เป็นตัว เป็นตน เป็นบุคคล เรา เขา เสียจนเป็นจริงเป็นจังจน**ไม่เหลือ** **"เทวดา" อยู่ใน "จิต–เจตสิก" ของคนเป็น ๆ ที่ยังไม่ตายนี่**กันแล้ว *เพราะพากันศึกษา "ปรมัตถ์" ออกนอก "จิต–เจตสิก–รูป" (กาย พร้อมสัญญา และ ใจ) ของตนเอง* ไปเพ่งเพียรเรียนรู้ใน "บัญญัติ" ใน "สมมุติ" เป็น "รูป" นอกตน เป็น "จิต" แต่ผ่าไปอยู่นอกตัวของเราในขณะที่ยังไม่ตายนี้ ไปเสียหมด

และแล้วก็เลยเถิด ไปสมมุติปั้น **เทวดา** สร้าง **พระพรหม** เนรมิต **วิมาน** ให้เทวดา ให้พรหม เป็นรูป เป็นร่าง เป็นละเม็งละคร **เป็นตัวเป็นตนเสียเกินจริงเกินจัง (อัตตา)** นานาประการ ขึ้นมา เลยทำให้**เบน "ความเห็น"** ไปเห็นเป็นว่า ถ้า เทวดา – พรหม – ผี – วิญญาณ ฯลฯ แล้วละก้อ จะต้องไปนึกคิดมั่นหมายเอา**ตัวละเม็งละครที่ได้ปั้นได้ปรุงขึ้นมาใหม่** โน่นแหละหมด **"จิต - เจตสิก" ตัวแท้ ๆ** ที่คือ เทวดา – พรหม – ผี – วิญญาณ ฯลฯ

230

ตัวจริง เลยไม่ต้องมาเห็น มารู้ ก็เลย**หลงผิดไปได้สนิท**ว่า ถ้าเรียกชื่อ
ว่า เทวดา–พรหม–ผี–วิญญาณ ฯลฯ ละก้อ ไม่ใช่เรื่องของ **"จิต–เจตสิก"** **ของคน**
เอาเลยด้วยซ้ำไป กลายเป็น**ชีวิตของสัตว์โลก**อีกพวกหนึ่ง อีกโลกหนึ่ง *เหมือน
คนเห็นไปว่า มี "มนุษย์ต่างดาว" ที่ก็คาดไปว่า* จะ**ไม่เหมือนคน***ในโลกนี้* ฉันใด ก็
นัยะเดียวกัน คนก็เลยไปเห็นอยู่แต่ว่า "เทวดา–พรหม–ผี–วิญญาณ ฯลฯ"
นั้น **ไม่ใช่** "จิต–เจตสิก" ของคน หรือ **ไม่ใช่** สภาพธรรมของ "จิต–
วิญญาณ" **ในคนเป็นๆ** นี่หรอก ! **ไม่ได้**อยู่ในตัวของคนหรอก ! แต่เป็น
บุคคล หรือ **สัตว์โลก**อีกชนิดหนึ่ง ที่เหาะลอยฟ้าอยู่ หรือ ดำดินอยู่ หรือ สิง
อยู่ตามที่นั่นที่โน่น ซึ่ง**แยกขาด**จาก **"จิต–เจตสิก–รูป" ในตัวคน**ออกไป
แล้วจริงๆ แล้วมันจะเป็น "ปรมัตถ์" กันได้ยังไง ?! ในเมื่อมันกลายเป็น**สัตว์
บุคคล ตัวตนของเขา**กันอีกชนิดหนึ่ง ที่ต่างหาก นอกไปจากตัว หรือ ไม่อยู่
ในตัวของเรา เสียแล้ว *ผู้จะหวัง "นิพพาน" หรือ คิดว่า ตนจะศึกษา "ปรมัตถ-
ธรรม" แท้ๆ จงคิดดูไตร่ตรองดูให้มาก ไม่เช่นนั้น* **หลงทาง***เอาจริงๆ ด้วย
และก็ได้หลงกันมามากกว่ามากยิ่งแล้วในปัจจุบันนี้*

เมื่ออธิบายกันออกไปเอง ตามความเข้าใจของตนเอง ที่จริง เอาตามของ
คนอื่นมาก่อน แล้วตนก็มาเสริมแต่ง เสริมปรุงเข้าไปเรื่อยๆ เอง ไม่ใช่สร้างเองทีเดียว
หรอก ! แต่สร้างเองเลย ! ก็มี *"อุตตริมนุสสธรรม" ที่ตนเองนึกว่า "ถูก"
นึกว่า "จริง" ของตน ก็ถูกขยายออกมา อธิบายออกมา* ซึ่งล้วนแล้วแต่คิด
ปรุงคิดเพิ่ม เป็นนักคาดคะเนนักเดาเอาใหญ่โต ที่พระพุทธเจ้าทรงเรียกว่า **"ตักกี
โหติ วีมังสี"** ซึ่งมันจะถูกจะต้องตรงจริงนั้นเป็นไปไม่ได้ **เพราะ "โลกุตตร-
ธรรม" นั้น เป็น "ธรรมลึกซึ้ง" ยากแก่การเดา การคาดคะเนจริงๆ"
พระพุทธองค์ ก็ทรงยืนยันดังนั้น** เมื่อผู้อธิบายนั้น เป็นเจ้าหมู่เจ้าคณะ
เป็นผู้ได้รับการนับถือจากคนจำนวนมาก พูดออกมาอธิบายออกมา (ตามที่ตนเดาได้)
บริวาร พวกพ้องก็ย่อมยึดถือ และ เชื่อตามคำพูดคำอธิบายนั้น

**ความเสื่อมแห่งพระศาสนา เนื่องจากคำอธิบายเพียงเดาเอา ของผู้ "อวด
อุตตริมนุสสธรรม" ที่ไม่มีในตน จึงเกิดผลได้ ด้วยประการฉะนี้**

231

ที่สุด ก็เลยแบ่งแยก "สมมุติเทพ" นั้นคือ มนุษย์ ส่วน "อุบัติเทพ" คือ อมนุษย์ที่หมายถึงชีวิตของสิ่งลึกลับ หรือคือ สิ่งที่ไม่อาจรู้ไม่อาจเห็นได้ง่ายๆ กลายเป็น "สัตว์โลก" อีกชนิดหนึ่ง ที่**แยกออกไป**จาก "จิต–เจตสิก" **แท้ ๆ ของคนไปเลย** ซึ่ง **ถึงแม้จะรู้จะเห็น** ก็กลายเป็น "เห็น" ตัวละเม็งตัวละคร นิยายลึกลับในลิเกแห่ง "การนั่งทางใน" ไปหมด และยิ่ง "วิสุทธิเทพ" ก็เลยไปยกไว้เสียสูงสุด จนเลิศลอยเกินอาจเอื้อม แล้วเขาก็ไม่อาจจะเห็น "วิสุทธิเทพ" ได้ ทั้งเขาเองก็เชื่อเสียด้วยว่า "วิสุทธิเทพ" นั้น ไม่มีในโลกแล้ว เขาจึงเท่ากับ **ปิดประตู**ให้แก่ตนเอง ตั้งแต่ยังไม่ทันเดินไปหาประตู อย่าไปพูดถึงการผ่านประตูเข้าไปได้กันเลย *(หรือ ไม่มีประตู ในการปฏิบัติธรรม นั่นเอง)*

แท้จริงนั้น "**สมมุติเทพ**" ก็คือ "**จิต–เจตสิก**" **ของผู้มีสิ่งที่เสพย์ได้สมตามต้องการ** ถ้ามีมากก็ดี เก่งก็ดี จนสามารถเรียกร้องชักนำเอาได้สมใจทุกโอกาส ทุกเวลายิ่ง เท่าใด ๆ ก็เป็น**ยอดแห่ง "สมมุติเทพ"** เท่านั้น ๆ หรือ เป็น "**สมมุติเทพ**" **ผู้ยิ่งใหญ่** เท่านั้น ๆ ดังนั้น ถ้าเป็น "จอมจักรพรรดิ์" ผู้พร้อมพรั่ง ไปด้วย ลาภ–ยศ–สรรเสริญ–สุข จึงคือ ผู้มีเหตุปัจจัยที่จะมีโอกาส เป็น "กามบุคคล" หรือ เป็น "เทวดาเสพย์กาม" ผู้ยิ่งใหญ่ที่สุด ยกเป็นยอดแห่ง "สมมุติเทพ" ถ้าเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ที่มีลาภ–ยศ–สรรเสริญ–สุข น้อยกว่าจอมจักรพรรดิ์ลงมา ก็คือ ผู้มีเหตุปัจจัยที่จะมีโอกาส เป็น "สมมุติเทพ" ที่ด้อยลงมาหน่อย และถ้า "คน" ผู้ใด มีลาภ–ยศ–สรรเสริญ–สุข น้อยกว่านั้น ก็คือ ผู้มีเหตุปัจจัยที่จะมีโอกาส เป็น "สมมุติเทพ" ที่ด้อยกว่าลงมาอีก ตามลำดับ แต่ก็ยังคือ "สมมุติเทพ" หรือ "เทวดา" อยู่นั่นเอง ผู้รวยลาภสมบัติ เป็น "เศรษฐี" ก็ล้วนคือ ผู้มีเหตุปัจจัยที่จะมีโอกาส เป็น "สมมุติเทพ" ทั้งนั้น แม้แต่คนไม่ร่ำรวย จะแค่มีลาภวัตถุ ที่สามารถแลก "กาม" มาเสพย์ได้เพียงน้อยนิด ในขณะเวลาใด ผู้นั้นได้เสพย์กามสมใจ ขณะนั้น **ก็เป็น "สมมุติเทพ" ในขณะนั้น** เช่นกัน *จงพยายามเข้าใจ "สมมุติเทพ" อันคือ "จิต–เจตสิกในคนเป็นๆ" นี้ให้ได้ มันหมายถึงอารมณ์ หรือ บทบาทของ "จิต–เจตสิก–รูป"* (**นี่แหละคือ "วิญญาณ"**) *โดยแท้*

232

ที่เสพย์สุข(สวรรค์) อยู่ที่คน **และมันก็จะเสพย์ทุกข์ (นรก) อยู่เคียงคู่กันใกล้ชิดกันมากที่สุดเสมอ** มาก–น้อย หยาบ หรือ ละเอียดเท่านั้น จึงไม่แน่ว่า ผู้ร่ำรวย หรือ ไม่ร่ำรวย ก็อาจจะตกนรกมาก–ขึ้นสวรรค์น้อยได้ ไม่ตายตัวเสียทีเดียวนัก

แต่อย่างไรก็ตาม ลาภ–ยศ–สรรเสริญ ก็เป็น**เหตุ–ปัจจัย ที่จะให้โอกาสแก่ผู้ที่มีมันนั้น** ช่วยให้ "เสพย์สุข" ตาม**สมมุติที่ตนเองหลง** ได้มาก อยู่จริงๆ คนจึงตกเป็นทาษ เจ้า "ลาภ–ยศ–สรรเสริญ" นี้ อย่างโงหัวไม่ขึ้น ถอนตัวไม่ได้กันเอาจริงๆ จังๆ **"ลาภ–ยศ–สรรเสริญ" จึงมีศักดิ์ศรีใหญ่ยงาดค้ำฟ้า อยู่ "เหนือ" ผู้ที่ได้ชื่อว่า ปุถุชน หรือ ผู้ที่ยังไม่มีจิตเป็น "อริยะ" กันอย่างแท้ ๆ จริง ๆ** ไม่โดยตรงโจ่ง ๆ แจ้ง ๆ ชัด ๆ ก็ซ่อนลึกอยู่ในจิต เป็น "อเหตุกจิต" ของผู้นั้น ๆ อยู่นั่นแหละ เพราะแท้ๆ **ผู้นั้นยังไม่หมด "กามฉันทะ"** แม้จะมีความฉลาด (โลกีย-ปัญญา) จะมีความสามารถกัน มากยิ่ง เก่งยิ่ง เท่าใด ๆ ก็ตาม ก็ยังเป็นทาษ เจ้า "ลาภ–ยศ–สรรเสริญ" อยู่ได้ อย่างไม่แปลกประหลาดอะไรเลย ถ้าไม่ศึกษา และ ฝึกฝนพิสูจน์ "สัจธรรม" ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงๆ ละก้อ จะไม่มีโอกาสเป็น "อริยะ" แท้ๆ ได้เลย โดยเฉพาะ ยิ่งผู้มีความฉลาดมากยิ่ง และมีลาภ–ยศ–สรรเสริญมากด้วย เท่าใด ก็ยิ่งจะมีโอกาสได้เป็น "อริยบุคคล" น้อยมากยิ่งๆเท่านั้น

เพราะฉะนั้น ผู้ยิ่งมี**บุญบารมีทาง "โลกธรรม"** มาก คือ ผู้ที่มีความสามารถแสวงหา หรือ ยิ่งไม่ต้องแสวงเลย ทว่ามีโอกาสได้ ลาภ–ยศ–สรรเสริญ มาง่ายๆ มามากๆ ก็ตาม แต่กระนั้นท่านก็ยังสามารถสลัดหลุด หรือ เกิด**โลกุตตร-ปัญญาได้** นั่นยิ่งแสดงว่า ผู้นั้นยิ่งจะต้องมี **"บารมี" ทางโลกุตตรธรรม** เป็นพื้นเดิมมามาก ๆ ด้วย จึงดิ้นหลุด สลัดหลุด ออกได้ง่าย ๆ *มิฉะนั้นแล้ว ยิ่ง "ร่ำรวยมาก" เท่าใด ก็ยิ่งจะจมดักดานอยู่กับสวรรค์–นรกแห่งโลกียะไปนานเท่านาน เท่านั้น ๆ* ซึ่งเป็นผู้ที่หาโอกาสจะรู้ตัวเองได้ยากมาก น่าสงสาร น่าช่วยเหลือมากยิ่งเหลือเกิน คนประเภทนี้ เพราะมันยิ่งเหลิงลอย มันยิ่งหลงตน จึงยิ่งจมหนักยิ่งดักดาน ถ้าเจ้าตัวผู้ใด "รู้ตัว" ก็รีบ ๆ อุตสาหะ วิริยะ อดทน สู้ทน พากเพียรแสวง "ธรรม" ปฏิบัติธรรม มีศีล มีพรต ให้สำคัญ ๆ เถิด !

การอธิบาย "ธรรม" โดยอาศัยยกตัวอย่างเอา**บุคคล**ขึ้นมาเทียบเคียงในสมัยเริ่มแรกทีเดียว ศาสดาอาจารย์รุ่นแรก ๆ นั้น ท่านจะเทียบเคียงชี้ชัด "นามธรรม" ที่เป็นอารมณ์จิตของคน โดยยก**เอาตัว "คน" ผู้มีสุขเพราะเสพย์กาม**ต่าง ๆ ด้วยอำนาจของลาภ–ยศ–สรรเสริญ–สุขมาพูด มาอธิบาย ก็เข้าใจกันง่าย ๆ ในสมัยแรก ๆ คนผู้ศึกษาธรรมทั้งหลายยังไม่มี "อุปาทาน" ยังเข้าใจตรง เข้าใจถูก คือ **ยังไม่ได้หลงว่า มีเทวดาอันเป็นสัตว์โลกที่เหาะเหินฟ้าอยู่บ้าง สิงสู่อยู่ตามที่นั่นที่นี่บ้าง** แต่มีความเห็นตรงความเห็นถูกได้ว่า ท่านกำลังอธิบาย **"จิต–เจตสิก–รูป" ของเรา (คือ ของคนเป็นนี่แหละ) ที่มีอยู่ในเรา นั่นเอง ตรง ๆ โดยใช้ภาษาเรียก "จิต–เจตสิก–รูป" นั้น ๆ ว่า "เทวดา"** เขาก็ฟังคำอธิบายที่เทียบบ้างเคียงบ้างนั้น ๆ เพ่งพิจารณาเข้าไปหา จิต–เจตสิก–รูปของตนตรง ๆ (มันก็เป็น "สติปัฏฐาน") จึงเข้าใจได้ง่ายดีและถูก "ปรมัตถ์" แท้ เพราะรู้ทันรู้เท่า และรู้จริงว่า "สมมุติ" ที่ยกอ้างขึ้นมานั้น ๆ เป็นอะไร เช่นท่านจะอธิบาย ว่า :–

เหมือนยังกับคนยอดเก่งคนหนึ่งที่ร่ำรวย เป็นพ่อค้าใหญ่ ใคร ๆ ก็เห็นได้ชัดว่ามีลาภมาก มีวัตถุมาก ซึ่งภาษาบาลีเขาก็อธิบายด้วยภาษาสั้น ๆ ว่า **"เวสสวัณโณ"** (**เวสส**=พ่อค้า, **วัณโณ**=ชนิด, ผิว, รูปที่เห็นได้ภายนอกที่แตกต่างจากอีกอย่างหนึ่ง)

และอธิบายต่อไปว่า พ่อค้าใหญ่ที่ร่ำรวยนี้ อยากเสพย์กามคุณทางรูป–รส–กลิ่น–เสียง–สัมผัสอย่างไร ก็สามารถบันดาลเอาได้ด้วยฤทธิ์ของทรัพย์สินเงินทองตามต้องการ เช่นนี้ ก็เรียกว่า เสพย์ทิพย์ หรือ เป็นผู้ได้สมอยากด้วยอำนาจแห่งสิ่งที่ตนมี (**เวสสวัณโณ** ก็มีลาภวัตถุ คือ ทรัพย์สินเงินทอง เป็นต้น เป็นอำนาจ) ก็คือ "เทวดา" นั่นเอง *และท่านก็หมายถึงคนเป็น ๆ นี่แหละ ที่มีเหตุมีปัจจัยดังได้กล่าวแล้วนั้นจริง ๆ* บุคคลเช่นนั้นก็เรียกได้ว่า "ท้าวเวสสวัณโณ" คนผู้มี จิต–เจตสิก–รูป ที่มีคุณภาพ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น โดยตรง คือ "ท้าวเวสสวัณโณ" มันไม่ใช่ภูติ วิญญาณร่างโน้น รูปนี้ มีตัวมีตนอยู่ยอดเขา อยู่ฟากฟ้าไหน ๆ ดังได้อธิบายเล่าไขกันจนกลายเป็นคัมภีร์ เป็นตำราพระอภิธรรม นำมาหลงเล่าหลงเรียน

234

กันอยู่ตายตื้นเดียวนี้ไม่ ถ้าจะนับว่าจริง ว่าถูก ก็ได้ ก็จริง ก็ถูกตามคำพูดที่กล่าวเป็น "สมมุติบัญญัติ" **แต่มันถูกยัดเยียด ถูกระบุตัวไปเป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นตัวเป็นตนที่อยู่นอกกายยาววาหนาคืบกว้างศอกของเราไปแล้ว** มันจะชื่อว่า "ปรมัตถธรรม" หรือ สติปัฏฐาน ที่เป็น "เอกายน มรรค" กันที่ไหน ! เพราะแม้แต่ "สมมุติสัจจะ" ที่เขากล่าวภาษากันนั้น ถึงจะเป็น**ภาษาคำเดิม** ว่า "เทวดา" อยู่ก็ตาม แต่ผ่าไประบุปั้นรูป ตู่ตัว เอา "อัตภาพ" (อัตตา) ที่ไหนก็ไม่รู้ ! ที่สร้าง ที่เสริมขึ้นตาม "ความเข้าใจ" (ทิฏฐิ) ของตน อันออกนอกเรื่อง นอกทางเรื่อยมา จน "นอก" กันขนาดกู่จะไม่กลับกันแล้ว !

หากจะให้เป็น "ปรมัตถสัจจะ" แท้ ๆ เป็นการเดินทางเพื่อบรรลุธรรมด้วย**ทางเอก(เอกายน มรรค)** คือ **สติปัฏฐาน**จริง มันจะต้องเพ่งพิจารณาให้รู้ชัดเห็นแจ้ง "**เวสสวัณโณ**" **อันเป็นจิตเป็นวิญญาณ ที่เป็นของเราเองนี้ให้ได้** จึงจะเรียกว่า **มีตาทิพย์ ตาปัญญาที่แท้จริง** *ไม่ใช่***ตาทิพย์** *อีกประเภทหนึ่ง ที่เห็นแต่รูปละครลิเก* อันเป็น "สมมุติสัจจะ" ที่เสริม ที่สร้างเต็มที่

ดังนั้น ถ้า "คน" ผู้ใดร่ำรวยด้วยลาภวัตถุ มีทรัพย์สินเงินทองมาก ๆ ก็จงรู้เถิดว่า นั่นเราเป็น "สมมุติเทพ" องค์ไม่ย่อยแล้ว เป็นผู้เสพย์ทิพย์อยู่ในโลก ยังเป็นสัตว์โลกอยู่จริง ๆ แท้ ๆ เห็น ๆ ได้กันอย่างนี้แหละ **ไม่ต้องไปมัวหลับหูหลับตาดูกันเป็นวรรคเป็นเวรหรอก** "ท้าวเวสสวัณโณ" นี่หนะ ! **เรียกใคร ๆ มาดู ก็เห็น ได้จริง ๆ (เอหิปัสสิโก) เป็นผู้มีสุข (อย่างที่เขา "หลง") ด้วยกามคุณ ได้ตามความปรารถนาของเขา สมฐานะของเขาจริง ๆ**

"ธรรม" ดังนี้ จึงจะเรียกว่า "**ปรมัตถธรรม**" ที่เป็น "**สวากขาตธรรม**" **แท้ ๆ** เพราะ**เรียกร้องมาดูกันได้จริง (เอหิปัสสิโก) ไม่จำกัดเวลา (อกาลิโก)** ไม่ปกปิดซ่อนเร้นลึกลับ ดั่งของที่ถูกครอบถูกปิดไว้เลยจริง ๆ (เพราะตอนนี้กำลังรู้เทวดาเห็นเทวดา รู้ทั้งรูปเห็นทั้งนามทีเดียว) และแม้หากใคร

235

จะ**หลง**โลกีย์ **หลง**กามแบบ "ท้าวเวสสวัณโณ" อยู่ ก็ยังอาจจะเป็น "ท้าวเวสสวัณโณ" โดยทำให้เกิดที่ตน โน้มน้อมเอามาที่ตน ก็ยังได้ ถ้ามีความสามารถ (โอปนยิโก) และแท้จริงปุถุชนทั้งปวง ก็ล้วนพยายามทำตนเป็น "ท้าวเวสสวัณโณ" *หรือ อีกชื่อหนึ่งของ "ท้าวเวสสวัณโณ" ก็คือ* "**ธนบดีเทพ**" *อันก็ยังหมายความว่า "ผู้เป็นเจ้าแห่งทรัพย์สิน"* กันอยู่อย่างมัวเมาบ้าคลั่งทั้งนั้น นั่นแหละ **ซึ่งเกินกว่าจะพิสูจน์ เกินกว่าจะเรียกร้องมาดู**กันเสียอีก (คือ เกินกว่า "เอหิปัสสิโก" เสียอีก กันจริงๆ ไหม ?)

ผู้ฟังธรรมในสมัยแรกๆ ที่ฟังสมมุติโดยยกตัวอย่าง เป็น "**พ่อค้าที่ร่ำรวย**" **(เวสสวัณโณ)** หรือ "**ผู้เป็นเจ้าแห่งทรัพย์ศฤงคาร**" **(ธนบดี)** ซึ่งเป็นสมมุติบัญญัติ ๒ บัญญัติ แต่ก็หมายถึงสภาวะธรรมอันเดียวกัน คือ ผู้เป็นเทวดาที่เสพย์สุขด้วยอำนาจลาภ หรือคือ ผู้มีสุขเสพย์ทิพย์ด้วยอำนาจอย่างหนึ่ง หรือ ผู้มีสุขด้วยกามคุณ ได้ตามปรารถนาเพราะอำนาจของลาภหลากหลาย ผู้ได้ฟังอธิบาย เขาก็เข้าใจกันได้ว่า หมายถึงจิต–เจตสิกของ "คน" วิญญาณของ "คน" เป็นๆ นี่เอง หากผู้ใดมีสุขเพราะได้เสพย์กามตามต้องการ อันเนื่องมาแต่อาศัยอำนาจลาภวัตถุ ก็จิตนั้นวิญญาณนั้นแหละ ที่มีสมญานามเป็น**เจ้าโลก** (มหาราชิกา หรือ ท้าวโลกบาล) ชนิดหนึ่ง ซึ่งมันก็ดีกว่าสัตว์นรกที่เป็น **เปรต** *(จิตที่ยังหิวโหยไม่ได้เสพย์สมอยาก)* เป็น**อสุรกาย** *(จิตที่ยังไม่กล้าแข็ง แม้จะรู้จักว่า นี่กิเลส นี่ตัณหา ตนก็ยังเอาชนะชั่วนั้นๆ ไม่ได้ หรือ จิตที่ขี้กลัว ไม่ว่าจะเป็นกลัวอะไรก็ตาม แม้แต่จะจ่ายทรัพย์ออกเสพย์สิ่งที่อยาก ก็ล้วนกลัวจะหมดจะพร่อง ก็จำยอมทุกข์ทนอดอยากอยู่นั้นเอง หรือ แม้กระทั่งที่สุดกลัวความตาย)* เป็น**เดรัจฉาน** *(จิตที่โง่เง่ามัวเมาหลงเสพย์ติดอยู่ไม่รู้ทุกข์เอาเลย หลงยึดแต่สุข จึงมีแต่โลภ ก็ไม่รู้ว่าตัวโลภ มีราคะ ก็ไม่รู้ว่าตัวมีราคะ โกรธ ก็ไม่รู้ว่าตัวโกรธ)* เป็นสัตว์**นิรยวินิบาต** *(จิตที่เร่าร้อนเพราะตกถลำลึกจมอยู่ในอบาย และโลกีย์ทั้งหลาย)*

แม้จะเป็นถึง "ท้าวมหาราชิกา" ดังนี้ มันก็ไม่ใช่ของดิบดีสูงส่งอะไรนักหนา หรอก **สูงกว่านี้ยังมีอีก**

236

เพราะฉะนั้น การอธิบายความของจิตชั้นนี้ ในระดับต่อมา เขาก็อธิบายให้เห็นเป็น**ความน่าเกลียดน่ากลัว** โดยแสดงตัวอย่างเทียบเคียงว่า **ท้าวเวสสวัณโณ**นั้น ที่แท้ก็เป็น **ยักษ์** เป็น**อมนุษย์** แม้จะเรียก "เวสสวัณโณ" เรียก "ธนบดี" ก็เป็นสัญชาติยักษ์ ยังไม่ใช่สัตว์มีใจสูง (อมนุษย์) ดีบดีอะไรหรอก แท้จริงเป็น "**กุเวร**" เป็นสัตว์ที่น่ากลัวน่าเกลียดน่าชัง ยังเป็นสัตว์โลกที่ยังชั่ว ยังร้าย ยังมีบาป หากยังไปใฝ่ "ลาภ" หลงสมบัติอยู่ ก็ยังไม่ใช่ "สุคติ" (การไปดี) ยังเป็น "เวร" อยู่ ยังไปผิดทางอยู่ ยังไม่ใช่การไปดี (กุ=ชั่ว, น่าเกลียด, ร้าย, **เวร**=บาป, ความเกลียดชัง,การไปผิด) เพราะมันยังคือ จิตอำมะหิต จิตเห็นแก่ตัวร้ายกาจ จิตที่ยังจะเอาเปรียบผู้อื่น จิตที่ยังไม่เห็นใจผู้อื่น จิตที่ยังไร้เมตตาธรรมอย่างแท้จริง *(ยังไม่ใช่ "พรหมจรรย์" คือ ยังไม่ประพฤติดั่งพรหม)*

คนพึ่งธรรมที่ยังไม่ไปหลงเข้าใจผิด ๆ (ยังไม่ "มิจฉาทิฏฐิ") ไม่ติดยึด ไม่งมงาย ไม่หลงวิญญาณนอกตนนอกตัวเหมือนทุกวันนี้ เขาก็เข้าใจ เพียงอธิบายในภาษาบาลีว่า **เป็น "กุเวร"** เขาก็รู้แล้วว่า จิตวิญญาณที่ยังโลภในทรัพย์ในสมบัติวัตถุนั้นยังชั่วร้ายอยู่ ยังคือคนขี้เอาเปรียบผู้อื่น ยังคือคนอำมะหิตโหดร้ายอยู่ ยังเป็นคนที่มีวิญญาณประเภทยักษ์ ยังเป็นคนที่ยังไม่ใช่ "มนุษย์" (ผู้มีใจสูง) แท้จริง เขาก็เลิกเป็น จึงหัดมีทาน มีจาคะ มีการจ่ายแจกออก ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแต่แก่คณาญาติ (ญาติปริวัฏฏ์) เสียจนตนกลายเป็นยักษ์ เป็นอมนุษย์ (ผู้มีใจต่ำใจชั่ว) โลกก็ไม่เดือดร้อน เพราะคนเข้าใจธรรมได้ดีว่า "การเห็นแก่ตัว" นั่นเลว "การขี้โลภหลงสะสมไม่รู้หยุดรู้พอ" นั้น ยังชั่วร้ายต่ำช้า

แต่เดี๋ยวนี้คนได้**หลงยึด**เอาคำว่า "เวสสวัณโณ" ก็ดี "ธนบดี" ก็ดี แม้คำว่า "กุเวร" ก็ดี มาปั้นสร้างเป็นตัวตน **เป็น "เทพเจ้า"** เป็นบุคคลตัวตนจริงจังไปหมดแล้ว และแถมยังนอบน้อมไหว้ ชี้ชวนกันให้**หลง**เชิดชูบูชากันเสียอีก พอกล่าวคำภาษาบาลีว่า **เวสสวัณโณ** หรือ **ธนบดี** แทนที่จะหันมาเพ่งดูที่ตนว่า เราเป็นผู้มีมากพอ เพราะเราเป็นพ่อค้าร่ำรวย หรือ เป็นเศรษฐีมีธนทรัพย์จริงหรือเปล่า แล้วจะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่นได้หรือยัง ? ก็เปล่าเลย ! กลับไปนึกถึง "สัตว์โลก"

237

ที่ถูกยกย่องว่า เป็นเทพเจ้า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรโน่น ไปเสียซิบ แม้จะกล่าวจะชี้ชัดๆ ลงไปอีกว่า "**กุเวร**" ๆ เป็น "**กุเวร**" นะ ! ๆ ๆ และขยายลักษณะกันก็ออกชัดว่า เป็นยักษ์ เป็นอมนุษย์ เป็นสัตว์เลว คือ วิญญาณชั่ว (และมันก็คือสิ่งที่อยู่ในตัวเรานี่เอง) ก็ไม่เห็นได้กลัวเกรงกัน ผู้รวย ๆ ผู้มีลาภมากทั้งหลาย ก็ยังยอมตนเป็นยักษ์ เป็นผู้มีจิตเลว วิญญาณต่ำอยู่ เป็นผู้หอบหวง เป็นผู้โลภมาก ผู้มีใจอำมะหิต เป็นคนใจชั่วใจต่ำ (อมนุษย์) อยู่นั่นเอง หาได้ทำตนให้สูงขึ้นด้วยความเป็นผู้มีใจเมตตา เป็นผู้ทำทาน เป็นผู้เสียสละ เป็นคนผู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ ! มีแต่จะหลง "กามคุณ" ให้หนัก จะได้เปลืองเงินทองทรัพย์สิน เผาทรัพย์สินผลาญศฤงคารไปเล่นๆ ไม่คิดจะทำ "ทิฏฐธรรมิกัตถประโยชน์" คือ ทำตนให้เป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้อื่น (กัลยาณมิตตตา) ทั้งไม่คิดทำ "สัมปรายิกัตถประโยชน์" ใดๆ กันละ **แล้วตนก็ไม่มี "อริยทรัพย์" อีกเลย** ตนก็สูงขึ้นอย่างแท้จริงไม่ได้ ก็เลยได้แต่ "หลง" ว่า การหอบหวงสมบัติไว้มาก ๆ ก็ดี การได้เสพย์กามหลาย ๆ ก็ดี นั่นแหละ คือ ความสูง คือ ความดี

นี่คือ ความโง่ (อวิชชา) มันครอบงำคน ครอบงำโลก ความมืดมัวเมามาย (โมหะ) มันครอบงำคน ครอบงำโลก จึงได้พากันเห็นผิดหมดทั้งๆ ที่เป็นคำสอนเบื้องต้น ง่าย ๆ ตื้น ๆ ก็ "หลงผิด" ในคำสอน เข้าใจความหมายเป็นอื่นไปเสียแล้ว แล้วจะเรียน "ปรมัตถ์" ที่สูงขึ้นละเอียดพิสดารขึ้น กันได้อย่างไร ?

ที่มันผิด มันเพี้ยนออกไป ก็เพราะ คำสอนต่าง ๆ นั้น ถูกอธิบายโดย**ผู้ที่ไม่รู้ไม่เข้าใจแจ้งใน "สภาวะธรรม"** ยังยึดแต่ "สมมุติบัญญัติ" และ**แรงด้วยอำนาจกิเลสตัณหาในตน** แทนที่จะรู้จุดดีจุดชั่ว (กุศล–อกุศล) แล้วแนะนำปวงชนให้ยึดสู่ทางดี (สุคติ) อย่าได้ก่อทางชั่วทางไปที่ผิด ๆ (เวร) ใส่ตนเลย ก็อธิบายกันไม่เข้าเป้าเข้าทิศ ยึดเอาจุดผิดมายั่วยุให้หลงยึดมั่นถือมั่นหลงติด "ลาภ" ติดยศ ติดสรรเสริญ หลงอิ่มเอมมัวเมาอยู่ในกามคุณทั้งปวงอยู่นั่นเอง โทษภัยที่ตามมาก็คือ **ทุกคนกลายเป็น "คนขี้งก" ไปหมด** แม้จะศึกษา "ธรรมะ" เป็นนักปฏิบัติธรรมะ ก็ยัง "งก" ใน "ลาภ" ในยศ ในสรรเสริญ ในสุขต่าง ๆ แม้แค่ "กาม" ก็ยังไม่ลดถอย ไม่ฝึกหัดทำลาย **ที่ร้ายที่สุด**

ที่ถูกยกย่องว่า เป็นเทพเจ้า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรโน่น ไปเสียชิบ แม้จะกล่าวจะชี้ชัดๆ ลงไปอีกว่า “**กุเวร**”ๆ เป็น “**กุเวร**”นะ ! ๆ ๆ และขยายลักษณะกันก็ออกชัดว่า เป็นยักษ์ เป็นอมนุษย์ เป็นสัตว์เลว คือ วิญญาณชั่ว (และมันก็คือสิ่งที่อยู่ในตัวเรานี่เอง) ก็ไม่เห็นได้กลัวเกรงกัน ผู้รวยๆ ผู้มีลาภมากทั้งหลาย ก็ยังยอมตนเป็นยักษ์ เป็นผู้มีจิตเลว วิญญาณต่ำอยู่ เป็นผู้หอบหวง เป็นผู้โลภมาก ผู้มีใจอำมะหิต เป็นคนใจชั่วใจต่ำ (อมนุษย์) อยู่นั่นเอง หาได้ทำตนให้สูงขึ้นด้วยความเป็นผู้มีใจเมตตา เป็นผู้ทำทาน เป็นผู้เสียสละ เป็นคนผู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่! มีแต่จะหลง “กามคุณ” ให้หนัก จะได้เปลืองเงินทองทรัพย์สิน เผาทรัพย์สินผลาญศฤงคารไปเล่นๆ ไม่คิดจะทำ “ทิฏฐธรรมิกัตถประโยชน์” คือ ทำตนให้เป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้อื่น (กัลยาณมิตตตา) ทั้งไม่คิดทำ “สัมปรายิกัตถประโยชน์” ใดๆ กันละ **แล้วตนก็ไม่มี “อริยทรัพย์” อีกเลย ตนก็สูงขึ้นอย่างแท้จริงไม่ได้ ก็เลยได้แต่ “หลง” ว่า การหอบหวงสมบัติไว้มากๆ ก็ดี การได้เสพย์กามหลายๆ ก็ดี นั่นแหละ คือ ความสูง คือ ความดี**

นี่คือ ความโง่ (อวิชชา) มันครอบงำคน ครอบงำโลก ความมืดมัวเมามาย (โมหะ) มันครอบงำคน ครอบงำโลก จึงได้พากันเห็นผิดหมด ทั้งๆ ที่เป็นคำสอนเบื้องต้น ง่ายๆ ตื้นๆ ก็ “หลงผิด” ในคำสอน เข้าใจความหมายเป็นอื่นไปเสียแล้ว แล้วจะเรียน “ปรมัตถ์” ที่สูงขึ้นละเอียดพิสดารขึ้น กันได้อย่างไร ?

ที่มันผิด มันเพี้ยนออกไป ก็เพราะ คำสอนต่างๆ นั้น ถูกอธิบายโดย**ผู้ที่ไม่รู้ไม่เข้าใจแจ้งใน “สภาวะธรรม”** ยังยึดแต่ “สมมุติบัญญัติ” และ**แรงด้วยอำนาจกิเลสตัณหาในตน** แทนที่จะรู้จุดดีจุดชั่ว (กุศล–อกุศล) แล้วแนะนำปวงชนให้ยึดสู่ทางดี (สุคติ) อย่าได้ก่อทางชั่วทางไปที่ผิดๆ (เวร) ใส่ตนเลย ก็อธิบายกันไม่เข้าเป้าเข้าทิศ ยึดเอาจุดผิดมายั่วยุให้หลงยึดมั่นถือมั่นหลงติด “ลาภ” ติดยศ ติดสรรเสริญ หลงอิ่มเอมมัวเมาอยู่ในกามคุณทั้งปวงอยู่นั่นเอง โทษภัยที่ตามมาก็คือ **ทุกคนกลายเป็น “คนขี้งก” ไปหมด** แม้จะศึกษา “ธรรมะ” เป็นนักปฏิบัติธรรมะ ก็ยัง “งก” ใน “ลาภ” ในยศ ในสรรเสริญ ในสุขต่างๆ แม้แค่ “กาม” ก็ยังไม่ลดถอย ไม่ฝึกหัดทำลาย **ที่ร้ายที่สุด**

239

นั้น แปลว่า งอกงามแล้ว ใหญ่โตแล้ว สูงขึ้นแล้ว เจริญขึ้นแล้ว มันสูงขึ้นมันก็เข้าไปหาท้องฟ้าเหมือนนกได้ เทียบว่าสูงเหมือนนกมันก็ได้ ก็ไม่ผิดอัตถะสาระจะเอาความหมายกันดอก ซึ่งการเจริญขึ้น สูงขึ้น งอกงามขึ้นด้วยลาภ ก็ตามด้วย "ยศ" อีก ก็ตาม มันก็ดีเหมือนกัน มันก็แค่ "ดี" ขั้นเบื้องต้น แต่มันหาได้ "ดีที่สุด" ไม่ มันก็ดีแค่พ้นนรกมาหน่อย เหมือนพวก "เวสสวัณโณ" นั่นแล

และมันก็ยังจะหลงใหลในยศ ในศักดิ์นั้น **ยิ่งไปมัวเมาระเริงกามสุข ด้วยอำนาจของ "ยศ" อยู่** ก็ยิ่งหาถูกต้องไม่ "ยศ" มันก็เป็นเพียงผลพลอยได้ของความดีงามความขยันหมั่นเพียรของคน เช่นเดียวกันกับ "ลาภ" มันก็เป็นเพียงผลพลอยได้ของความดีงาม ความขยันหมั่นเพียร **จะไปมัวเมากับลาภ กับยศอยู่ทำไมกัน** มีก็มีไป ได้ก็ได้ไป ถ้าได้ลาภมากเหลือใช้แล้ว ก็ทำทานเข้าไป ถึงจะดีแท้

แต่ถ้ายิ่งไปหลงระเริงเสพย์กามสุข ด้วยอำนาจของ "ลาภ–ยศ" จนได้ชื่อว่า **คนผู้มี "อัณฑะโตเท่าหม้อ"** ซึ่งเรียกในภาษาบาลีว่า "**กุมภัณฑ์**" (**กุมภ+อัณฑะ**) ก็ยิ่งน่าจะละอาย น่าจะเกลียดกลัวกัน

คนแต่ก่อนเขาไม่หลง "เทวดา" ออกปานสมัยนี้ เขากลัวจริงๆ เขารู้ภาษา พอบอกว่า *อย่ามัวเมาหลงยศหลงศักดิ์ศรีหลงอำนาจนะ ! จะเป็นเจ้าแห่ง "กุมภัณฑ์" นะ !* เท่านั้น เขาอายแทบม้วนแผ่นดินหนีแล้ว เขาก็เลิกหลงยศเห่อศักดิ์ หยุดเสพย์กามสุข เพราะอำนาจของ "ลาภ" ของ "ยศ" กันแล้ว แต่เดี๋ยวนี้จะกล่าว จะว่าใคร เป็น "ท้าวกุมภัณฑ์" ยกให้เป็น "จอมกุมภัณฑ์" ก็ยิ้มระรื่นหน้าตาเฉยๆ ไม่กระดากละอายอะไรกันเลย เพราะความโง่แท้ๆ (อวิชชา) แม้จะบอกว่า เป็น "ยักษ์" ผู้มีใจอำมะหิตอีกแบบหนึ่งนะ ! **เป็นอมนุษย์ ที่มีอัณฑะใหญ่โตเท่าหม้อ เท่ากระพองหัวช้าง** (กุมภ=หม้อ, กระพองหัวช้าง. **อัณฑะ**=อวัยวะสืบพันธุ์ส่วนที่เป็นไข่) ก็ยังไม่สะดุ้งสะเทือนอะไร ยัง**ยินดีจะหลง**ยศ–ลาภ หลงอำนาจ **เสพย์กามสุข ด้วยอำนาจของลาภยศศักดิ์ศรีให้ตนเป็น "จอมกุมภัณฑ์" ผู้ยิ่งใหญ่ยิ่งโตให้ได้อยู่** นั่นเอง มันโง่

240

หรือฉลาดกันแน่ ? **ท้าววิรูฬหก** นั่นหนะ เป็น "**จอมกุมภัณฑ์" นะ!!** (ผู้มีอัณฑะโตใหญ่เท่าหม้อเท่าไห) จะบอกให้ ไปหลงบูชายึดติดอะไรกันนักหนา !

ผู้เป็นสาวกพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย ต่างก็อ้านท่องตามๆ กันมา และ**หลงเลยเถิดยึด**เป็น " ปุคคลาธิษฐาน " กันไป แถมไปยกย่องเชิดชู **จิตชั่ว วิญญาณหยาบ** (กุเวร) ไปหลงกราบหลงเทิดไหว้ **จิตที่มีตัณหาหน้ามืดจนน่าเกลียดน่ากลัว** (**กุมภัณฑ์**) กันอยู่อย่างดกดื่นมากหลาย เพราะความไม่รู้ เพราะความโง่ (อวิชชา) มันก็จะครอบงำโลก หลงตามกันต้อย ๆ ไปดังนี้เอง

ผู้ศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้า จงสำเหนียกกันให้มากทีเดียว ต้องทำความเข้าใจกับ**ต้น–กลาง–ปลาย**ให้ดี ๆ ลำดับพื้น ๆ ของปุถุชนถ้วนทั่ว เป็นลำดับต่ำสุดนั้น ใคร ๆ ก็ย่อมรู้ มันไม่ใช่ " ความฉลาด " หรือ ความเป็น " อริยะ " อะไร ! ที่ย่อมรู้ว่า การได้สมใจในกามทั้งหลาย เพราะอาศัยอำนาจของลาภ ของยศ มันก็ดีกว่า ที่โหยหากาม กำหนัดใคร่ในกามทั้งหลาย ทว่าไม่สามารถได้เสพย์สมใจ ซึ่งมันก็เป็นทุกข์ เป็นนรก จึงจัดได้ว่า *การได้เสพย์กามเป็นสุขสมใจ ก็ยังเป็น "กุศลธรรม" (คือ " ก็ยังดีกว่าตกนรก ")* แต่นั่นแหละมันก็ยังเหมือนยักษ์ ยังได้ชื่อว่า **อมนุษย์**อยู่ **จงทำตนให้สูงขึ้นกว่านั้น** โดยวิธีละลาภ วางยศ อย่าหลงกามสุข อย่ามัวเมาเสพย์โลกียะสุข ด้วยการอาศัยลาภอาศัยยศนัก หัดลดละคลาย " กามคุณ " ลงให้มาก ๆ เถิด โดยเฉพาะผู้บวชเป็น " พระ " แล้ว หรือ ผู้แสวงหา **สัจธรรม** แสวงหา " นิพพาน "

เมื่อไม่เข้าใจ ยังกลายเป็นผู้หลงใหล " ลาภ " ก็ดี " ยศ " ก็ดี อยู่ และแถม*ยังจะเสพย์กามสุขให้หนัก ด้วยอำนาจ*สรรเสริญเพิ่มให้ยิ่งยกชั้นให้ใหญ่หนักเข้าไปอีก ผู้นั้นก็จะได้ชื่อว่า "**วิรูปักข์**" ซึ่งหมายความว่า **คนผู้มีรูปพิการไปแล้ว ประหนึ่ง เป็นแท่งแกน เป็นท่อนเพลา เป็นแท่งลูกบาศก์ ฉะนั้น** เป็นผู้มีอินทรีย์พิการ ร่างกายน่าเกลียด "มี" แต่ใช้ไม่ดีแล้ว ดูเหมือนเต็ม ดูเหมือนมากพร้อมไปหมด แต่ " เต็มตาย " แต่ "มากโทรม" เพราะบำรุงบำเรอตนจนเกินขนาด

241

จนรูปร่างน่าเกลียด ผิดรูปไป แปลกไป พิกลพิการ ดังกล่าวแล้ว (**วิรูปักข์**=*วิรูป*+*อักข*. **วิรูป**=ผิดไป, แปลกไป, พิการ, น่าเกลียด. **อักข**=แห่งแกน, เพลา, ลูกบาศก์, อินทรีย์, ร่างกาย)

ที่จริงผู้มีพร้อมทั้งลาภ และยศนั้น มันก็ดีเป็นชั้นต้น ใครๆก็รู้ แต่เมื่อ**หลง**ลาภ **หลง**ยศ และ**หว่านลาภ โปรยยศเป็นการสร้าง"สรรเสริญ" เสริม ให้ตนไปเสียนี่ ! !** โดยเฉพาะ **หลงใช้เป็นเครื่องมือเสพย์กามคุณ ๕ ให้หนัก** (เพราะตนมีเครื่องมือทิพย์ คือ มีอำนาจทรัพย์สิน มียศเป็นอำนาจ) ตนก็เลยมีรูปร่างน่าเกลียด พิกลพิการ เป็นพะโล้ เป็นหมู เป็นแท่งเป็นท่อน เป็นก้อนเหมือนลูกบาศก์อะไรก็ได้ ดังกล่าวนั้น ก็เลยกลายเป็นว่า ยิ่งมีสิ่งส่วนจะช่วยให้ได้**ทำดี** ให้แก่ตน แต่ยิ่งซ้ำทำตนให้กลับ**เลวลง**ไปเสียอีก แทนที่จะมีลาภก็ใช้ลาภนั้น แจกทานทำบุญให้เราเป็นคนดีของโลก เป็นผู้มีประโยชน์ยิ่งขึ้น หรือ ถ้าเป็นพระ ก็เป็นนาบุญ รู้จัก "บุญ" แท้ๆ แล้วทำประโยชน์ที่จำเป็นแท้ๆ ให้ถูกกาละเทศะฐานะ หรือ เป็นฆราวาสที่มียศก็เอาอำนาจแห่งยศนั้นใช้ ให้เกิดประโยชน์แก่งานให้ตรง ให้ตนได้ทำงานได้มากๆขึ้น จึงจะเป็น "คนดี" แท้ และ จะได้ "สรรเสริญ" **อันมีค่า ถูกธรรม**เอาด้วย แต่นี่กลับนำมาเป็นเครื่องมือหา "สรรเสริญ" ไม่เข้าท่า หรือ เมื่อมีทั้งลาภ–ยศ–สรรเสริญ ก็นำมาเป็นเครื่องมือเสพย์กามสุขเสียหมด เลยกลายเป็นเลวไป จนร่างกายพิกลพิการ ก็น่าสมน้ำหน้าอยู่

แล้วเขาก็เลยเทียบไปให้เป็นสัตว์ใหญ่เทอะทะเหมือนงูใหญ่ๆ เหมือนช้างโตๆ ไป กลายเป็น "**ขอมเดรัจฉาน**" ไปเลย ไม่ได้เป็นผู้เป็นคนเสียแล้ว โดยเฉพาะเขาก็หมายเอา "งูใหญ่" นั่นแหละ ที่เรียกกันในภาษาบาลีว่า "**นาค**" ก็หมายความว่า งู ก็ได้ ช้างก็ได้ แต่ที่เน้นเป็น**งู** ก็เพราะ **คนพวกนี้จะกลายเป็นคนสันหลังยาวเหมือนงู จะเอาแต่กินเอาแต่เสพย์แล้วก็นอนๆ เอือกไปเช่นนั้น กลายเป็นสัตว์ขึ้มเขา เอาแต่หลับๆ หลบๆ** โดยเฉพาะผู้มาบวชเป็น "พระ" เก๊ๆปลอมๆ โดยเอาแต่กิน เอาแต่นอน เอาแต่หลงในความเสพย์ ความหลับ ความไม่มีงานการอะไร

242

ความไร้ค่า ยิ่งเป็นผู้**มีลาภ–มียศ** และยิ่งเป็นดั่งที่กำลังกล่าวถึงกันอยู่นี้ นั่นแหละ คือ สัตว์เดรัจฉานที่เขาเรียกว่า **"นาค"** จนกระทั่งยิ่งเป็นเดรัจฉานใหญ่ เขาก็ยิ่งเปรียบเทียบใหญ่ไปถึง เป็น "พระยานาค" เป็นจอมแห่งนาค คือ สัตว์สันหลังยาว ขี้เกียจ ไม่เอาภาระ ซึมเซา เหมือนเอาแต่นอน เหมือนไม่รู้ตื่นขนาดหนักที่สุด เมื่อยิ่งใหญ่ถึงขนาดเป็น "จอมนาค" เป็นผู้เป็นใหญ่ในหมู่นาค ก็นอนกันขนาดกินเวลาตั้งแต่พระพุทธเจ้าองค์หนึ่งอุบัติ เขาก็จะเริ่มนอน แล้วก็จะไปรู้สึกตัวตื่นขึ้นมาเอาอีกที ก็ต่อเมื่อมีพระพุทธเจ้าองค์ใหม่อุบัติขึ้นมาในโลกอีกองค์หนึ่ง ปลุกเขา โน่นทีเดียว นานกันไม่รู้กี่กัปป์ แต่กระนั้น เขาก็ยังจะตื่นงัวเงียขึ้นมาอย่าง โง่เง่า ไม่รู้วันรู้คืน เอาจริง ๆ ถึงขนาดอุทานออกมาว่า "*อ้าว ! นี่พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นอีกองค์หนึ่งแล้วเหรอะ ? แหม ! เกิดกันบ่อยจริง เมื่อวานนี้ก็เกิดกันองค์หนึ่งแล้ว วันนี้ก็เกิดอีกองค์ ขยันเกิดกันจริงพระพุทธเจ้านี่ !*" ว่าแล้วเขาก็จะม่อยหลับอีกต่อไป (จอมนาคเป็นดั่งนี้ เขาจะไม่ตื่นเต้นกับ "พุทธ")

นี่คือ **สันดานพระยานาคจอมเดรัจฉาน** คือ สัตว์โลกที่ขี้เกียจสันหลังยาวจอมงูใหญ่ ไร้ประโยชน์ ที่หาช่องหาโอกาสหลับ ๆ หลบ ๆ หรือ หลีก ๆ อยู่อย่างเอาเปรียบ ซึ่งเขาก็เอาลักษณะจากงูเหลือมใหญ่ กินมาก นอนเอือกไปนานวัน นั่นเองมาเทียบเคียงให้ฟัง ผู้ไม่งมงาย ผู้มีปัญญา ก็เข้าใจได้ว่า จิตวิญญาณของคนผู้ใดที่หลงลาภ หลงยศ หลงสรรเสริญ (ผู้รวย "ลาภ" ก็ย่อมมีคนนับถือ ยกย่อง ผู้มี "ยศ" สูง ก็เช่นกัน ดังนั้น ผู้มีทั้งลาภ มีทั้งยศ พร้อม อย่างน้อยมันก็เป็นผู้มี "สรรเสริญ" อยู่แล้วในตัว) เพราะคนรวยลาภ และสูงไปด้วยยศพร้อม ก็จะมีผู้คนอ่อนน้อมยกย่องสรรเสริญหนัก มันก็เป็น "จอมเทวดา" นั่นเองแหละ เป็นยอดแห่ง "สมมุติเทพ" เลย และเมื่อหลงลาภ หลงยศ หลงสรรเสริญ เสพย์กามด้วยอำนาจของ ลาภ – ยศ – สรรเสริญพร้อม มันก็ถึงซึ่งรูปร่างพิกลพิการ ไปเป็นงูใหญ่ เป็นช้าง และนอนเอือกขี้เกียจสันหลังยาวแน่ ๆ **สังเกต ๆ ดู คนผู้มีลาภ – ยศ – สรรเสริญ เยอะ ๆ กันเถิด จะเห็นชัดยิ่งกว่าชัด** นั่นเพราะความมัวเมา (โมหะ) ความไม่รู้จักหยุด ไม่รู้จักพอ ไม่รู้จักความพอดีของชีวิต ไม่รู้แม้แต่ว่า ร่างกายตนทำไมอ้วน ทำไมมันใหญ่เทอะทะ ก็เพราะไม่รู้จักลดกามคุณ ๕ นั่นเอง เป็นทาษปาก เป็นทาษท้อง เป็นทาษความหลับนอน ลงคนเราหลงอาหาร ติดรสติดรูป

ติดกลิ่นติดสัมผัสอาหารการกินการดื่มการเสพย์ และติดการนอนเสียแล้ว ก็เป็นอันหวังได้เลยว่า เขาจะบวมอืดเป็นผู้มีรูปร่างพิกลพิการไป แล้วก็อืดอาดเชื่องช้า สันหลังยาว และมันจะพาลให้อยากหลับอยากนอนยิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงได้ชื่อว่า **เจ้าแห่งพระยานาค จอมเดรัจฉาน** สังเกตดูเถิด จะเห็นมากมาย มีทั้งหญิง–ชาย

พระพุทธเจ้าสอนสาวกของพระองค์ให้กินน้อย นอนน้อย มีสติรู้พร้อมซึ่ง**ความพอดีแห่งตน** เสมอ(คำว่า "**ความพอดี**" นี้นั้น **ลึกซึ้ง ลงตัวอย่างมีปัญญา และไร้กิเลสสำคัญนัก จะมิใช่ "เฉโก" หรือ "โมหะ" เป็นอันขาด**) ถ้าสาวกองค์ใดเผลอไผล และโมหะโลภในอาหาร ของดื่ม ของเสพย์ ติดอร่อยในการนอน ก็จะมีรูปร่างพิกลพิการได้อย่างแน่แท้ (เว้นไว้แต่ผู้มี "โรค" จะต้องอ้วนจริง ๆ) เพราะความอ้วนเทอะทะ มันไม่ใช่เครื่องชี้บอกถึงคุณงามความดีที่ตรงไหน มันกลับจะเป็นเครื่องชี้บอกถึง "ความทราม ความชวย" หรือ ความบกพร่องของผู้อ้วน หรือ ความไม่สมดุลย์เป็นที่สุดของผู้อ้วนนั้นๆ ต่างหาก มันหนัก มันอืดอาด เปลืองผ้า เปลืองที่ไปจนตลอดตายก็เปลืองไม้ทำโลงศพอีก

คำสอนของพระพุทธองค์ยืนยันเป็นหลักฐานในเรื่องนี้ ก็มีอยู่ชัด ซึ่งมันขัดกับความเห็น ขัดกับความเข้าใจของคนธรรมดาๆ เขาคิดเห็นจริงๆ เช่น จาก กกจูปม-สูตร มูล. มัช. ข้อ ๒๖๕ หรือ จาก ภัททาลิสูตร มัช. มัช. ข้อ ๑๖๐ เป็นต้น

"ภิกษุทั้งหลายเราย่อมฉันโภชนะแต่ในที่นั่งแห่งเดียว ภิกษุทั้งหลาย เมื่อเราฉันโภชนะแต่ในที่แห่งเดียวอยู่ ย่อมรู้สึกความเป็นผู้**มีความไม่บ่วยไข้** (อัปปาพาธัง) **มีความไม่ขาดตกบกพร่อง** (อัปปาตังกัง) **มีความเบากาย กระปรี้กระเปร่าแคล่วคล่อง** (ลหุฏฐานัง) **มีกำลัง** (พลัง) **และมีความผาสุก** (ผาสุวิหารัง) ด้วยภิกษุทั้งหลาย มาเถิด แม้พวกเธอทั้งหลายก็จงฉันโภชนะแต่ในที่นั่งแห่งเดียว ....." ก็จงพิจารณาดูดีๆ เถิด ในคำตรัสของพระบรมศาสดา "**ไม่บ่วยไม่ไข้**" มันหมายความว่าไง ? "**มีความไม่ขาดตกบกพร่อง–มีกำลัง**" ดังนี้ เป็นต้น มันทำไม ช่างไม่เหมือนความเห็นของคน ๆ เขาเสียเลย ถ้าให้กินวันละมื้อเท่านั้นแหละ เขาก็จะรีบร้องลั่นกันทีเดียวว่า **กลัวจะเจ็บป่วย กลัวจะขาดอาหารบกพร่องร่างกาย**

244

กลัวจะไม่มีกำลัง อะไรเหล่านี้ มันช่างตรงกันข้ามกับคนธรรมดาๆ เขานึกคิด นึกรู้เสียเหลือเกิน **น่าคิดไหม ?**

คุณแห่ง "โอวาทปาฏิโมกข์ศีล" หรือ "อนุศาสน์" ทั้งปวง ของพระบรมศาสดาเจ้า ของเรานั้น มันละเอียดละเมียดละไมดียิ่ง เป็นที่สุดพร้อมจริงๆ ขอให้ปฏิบัติ**อย่าหลงลาภ–ยศ–สรรเสริญ–สุข และ กามคุณ ๕ ทั้งหลายเลย แม้แต่ติดความสงบ ติดการอยู่เฉยๆ หรือ ติดการนอน** พระบรมครูสมเด็จพ่อของเรา ก็ทรงสอนไว้สิ้นว่า อย่าไปหลง อย่าไปติดยึดกันเป็นอันขาด

ที่นี้ก็ยังเหลือตัว**ท้าว "ธตะรัฏฐ"** อันเป็นเจ้าโลกบาล หรือ "มหาราชิก" อีกองค์หนึ่ง ที่เป็น**จอมภูต–จอมคนธรรพ์**อะไรกันนี่อีก ซึ่งก็คือ ผู้หลงขั้นสุดสิ้นขบวนกันเลยทีเดียว คือ หลงทั้ง**ลาภ – ยศ – สรรเสริญ – "สุข"** ทั้งปวงนั่นเอง เป็นการอธิบายถึงวิสัยแห่งสภาพจิตอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนสุดท้าย คือ ส่วนรวมหมด สรุปหมด ตั้งแต่ **เวสสวัณโณ–วิรูฬหก–วิรูปักข์** ซึ่งถ้าจะสังเกตดีๆ ก็จะเห็นว่า นั่นยังเป็นส่วนนอก ส่วน "กาย" สำหรับ **"ธตะรัฏฐ"** นี้เน้นลงสู่ส่วน "ใจ" เป็น "จอมจิตวิญญาณ" (จอมภูต) จอมแห่งความละเอียดลออลึกย้ำ (จอมคนธรรพ์) และล้วนรวมลงไปสู่ที่สุดคือ สุดยอดแห่งความหลง นั่นคือ "สุข" เมื่อมีอะไรที่จะทำให้ตนยินดี เห็นว่า น่ายึดน่าถือ เขาก็จะสะสมหมด *โดยเฉพาะ "อารมณ์" ที่ไม่ว่า ใครๆ เขาจะหลอก (อลิกะ) อย่างไรก็ตาม ขอให้เขาเรียกว่า "สุข" ก็แล้วกัน เป็นขอยอมให้เขาต้มจน "สุก" เอาเสียจริงๆ เลย*

จิตวิญญาณผู้ใดใฝ่หวังโลภว่า "ความสุข" ทั้งปวงต้องสะสมให้แก่ "ใจ" ตน โดยไม่ยอมเรียนรู้กันว่า "สุข" นั้น เป็นโลกียะ มันยังเป็น "สมมุติสัจจะ" โดยเฉพาะมันเป็น "**อลิกะ**" คือ **มันเป็นความหลอกลวง เป็นความตอแหล เป็นความไม่จริง** อันไม่พ้นทุกข์ไปได้จริง เขาผู้นั้นก็จะยังไม่สูงอยู่นั่นเอง ("ความสุข" นั้น มันก็ยังมีชั้นสูง ชั้นประณีต ขึ้นไปอีกหลายชั้น) แต่ชั้นนี้ ที่นับว่า ดี ก็เป็นกุศลขั้นต้นดังกล่าวแล้ว คือ "สุขเพราะเสพย์กามคุณทั้ง ๕" รูปอย่างใด

245

รสอย่างใด กลิ่นอย่างใด เสียงอย่างใด สัมผัสอย่างใด ที่ตนยึดตนต้องอารมณ์ (คือ หลงตามโลกเขาหลอกให้ยึดนั่นเอง) เขาก็**จะเลือกเอายึดเอา สั่งสมลงที่ใจ ทรงจำไว้ให้แม่นมั่น และไม่รู้จักหยุด มีแต่เพิ่มมุมเหลี่ยม เพิ่มเรื่อง เพิ่มอุปาทานในรูป – รส – กลิ่น – เสียง –สัมผัสเข้าไป ๆ สู่ใจให้มาก ให้กว้าง ให้ใหญ่ ให้เป็นแว่นแคว้น ให้กลายเป็นอาณาบริเวณอันไพศาลที่ตนจะได้ชื่อว่า เป็นเจ้าแห่งแว่นแคว้นนั้น** *(แต่เป็นแว่นแคว้นแห่งความยึดมั่นทรงจำเอาไว้ เป็นอาณาจักรใจ* **ธต** *= ทรงจำ, ทรงไว้แล้ว.* **รัฏฐ** *= แว่นแคว้น, อาณาบริเวณที่ยึดครอง)*

และแม้ได้**ลาภ**มาเท่าใด ๆ ก็ "สุข" เขาก็จะยึดไว้ จะทรงจำเอาอารมณ์อย่างนี้ไว้ ได้**ยศ**มา ก็ "สุข" เขาก็จะหลงอารมณ์นี้อยู่ในจิตในวิญญาณอยู่ ได้**สรรเสริญ**มา ก็ "สุข" เขาก็จะสั่งสมอุปาทานไว้ ไม่ผ่อนคลายเลยในอาณาจักรใจ รวมทั้ง "รสสุข" ที่เข้ามาทาง**ตา–หู–จมูก–ลิ้น–กายใด ๆ** อีก เขาก็จะยึดไว้ จำเอาอารมณ์นั้น ๆ ไว้ ตลอดหมด **ผู้มีจิต มีใจอย่างนี้ ผู้สั่งสมอารมณ์อย่างนี้แล** คือ "**ธตะรัฏฐ**" ซึ่งเป็น "จอมภูต" อันหมายความว่า เจ้าแห่งวิญญาณใหญ่ เจ้าแห่งการสั่งสมเชื้อของความรับรู้แบบโลก ๆ แล้วก็เอาแต่ยึด เอาแต่ติด เป็นปรมาตมันใหญ่จริง ๆ **เจ้าแห่งความเกิด เป็น "จอมแห่งคนธรรพ์" อันหมายความว่า กำเนิดแห่งเทวดา หรือ ต้นกำเนิดแห่งจิตที่หลงเสพย์ความสุข** หรือหมายถึง "กลิ่น" อันเป็นกามคุณประเภทอ่อนเล็กสุขุมที่สุด ไปจนกระทั่ง "เสียง" อันเป็นกามคุณ หรือ เป็นรูปธรรมที่ยังสุขุม เลื่อนไหลลอยแทรกซอนไปได้ไกล ส่งสัมผัสไกลได้เหมือน "กลิ่น"

รวมความแล้วก็คือ แม้จะเป็นสภาพ "กลิ่น" กับ "เสียง" อันเป็นรูปธรรมที่มีฤทธิ์ มีแรงแทรกซอนได้ละเอียดกว้างไกลยาวนานกว่า สภาพ รูป–รส–สัมผัสกาย ซึ่งจะสัมผัส ก็ต้องแตะกาย แตะลิ้น หรือ อยู่ในระยะเห็นได้ มีขอบเขตแคบใกล้อันจำกัดกว่า "กลิ่น" และ "เสียง" ซึ่งเล็ดลอดได้ อยู่ไกล ก็ยังล่องลอยแทรกซอนมาสัมผัสได้ และจิต **ธตะรัฏฐ** นี้ ก็จะซอกแซก เลี้ยวลดเข้าไปสู่เสพย์ให้ได้หมด เช่นกัน

246

แม้อย่างนี้ ละเอียดอย่างนี้ **วิญญาณ** นี้ **จิต** นี้ จะพยายามทรงจำ สะสม รวบรวม โลภมายึดครองไว้หมด ก็จงคิดดูเถิดว่า ท้าวองค์นี้เป็น **จอมเทวดา** ขนาดหนัก สุดยอดแค่ไหน โดยสภาวะธรรมแล้ว นี่แหละคือ **ตัว "อุปาทานขันธ์"** กันทีเดียวล่ะ ยอด "สักกายะ" ยอด "อัตตา" กันเลยทีเดียว และแท้ๆ ก็คือ **"จอมภูต"** จริงๆ *"จอมผี" ชัดๆ* **มันสิงร่างสิงใจคนแน่นแน่นนมนานสนิทนักทีเดียว** มันคือ **เจ้าแห่งผี (ภูต) ยอดแห่งนักสู่สมสะสม(คนธรรพ์)** จงรู้จัก "อมนุษย์" กันให้ได้เถิด

มันเป็นเรื่องของ**ความหลงสะสมใส่ "จิต"** แล้วก็เป็นทุกข์เอง เพราะต้องหามาเสพย์ให้ได้รูป ได้รส ได้กลิ่น ได้เสียง ได้สัมผัส ตามที่ตนหลงจำ หลงยึดมั่น หลงอาวรณ์หาอยู่ใน "จิต" ของตน

"จิต" ๔ ระดับ ที่กล่าวมาแล้วนี้ ทั้งหมด เป็นเรื่องของ**เทวดาชั้น "จตุมหาราชิกา"** หรือ **จิตที่หลง "กามาวจร" ชั้นแรก** หรือ เป็นเทวดาชั้นที่หนึ่งของเทวดา ๖ ชั้น

ผู้ทำความเข้าใจมาดีๆ จะได้เห็น **โลกทั้ง ๔ ทิศ** ชัดแจ้งขึ้นว่า มันคือ **ลาภ – ยศ – สรรเสริญ – สุข อันเกี่ยวอยู่กับ ความตื้นลึก แห่ง จิตหลง (โมหะ) เป็นชั้น เป็นเชิง นั้นแท้ๆ** นี่แล **"โลก" (ธรรม)** หรือ **"โลก" ของทางธรรม** จริงๆ *(อันใครจะโยกย้ายให้เป็น เหนือ–ใต้–ออก–ตก ตามลูกโลกกลมๆพาชื่อเดนตรงกันเป็นเรื่องของวัตถุ บุคคล ก็ตามใจ)* ซึ่งเป็นอุปกรณ์ในการเสพย์ "กาม" และเสพย์ "สุข" ทางโลกีย์พร้อมนั้น "ปุถุชน" ผู้ยังหลง "กาม-ตัณหา" ยังหลง "ภวตัณหา" อยู่ ก็จะมี "สุข" อยู่เพราะได้เสพย์ "กาม" เสพย์ "ภว" (สมมุติตามที่เขายึดใส่จิต) และจะกว้านหา โลภมาให้ได้ทั้ง ๔ ทิศของโลก ให้ครบพร้อมทุกอย่าง ดังกล่าวมานี้ ทั้งนั้น เมื่อมีพร้อมพรั่งเท่าใดๆ ก็เป็น "เจ้าโลก" (โลกบาล หรือ มหาราช) กัน เท่านั้นๆ

"จิต" (หรือ เทวดา) **ขั้นแรกนี้(จตุมหาราชิกา)** จึงคือ อาการใฝ่หา

ของจิต ความเห็นได้ชัดๆ แห่งการเสพย์ของจิต เป็นอาการกว้างๆ ใหญ่ๆ หยาบๆ

ส่วน "จิต" (หรือ เทวดา) **ชั้นที่ ๒** ซึ่งมีชื่อว่า "**ดาวดึงส์**" นั้น เป็นลักษณะ หรือ วิสัยของ**จิตระดับลึก**เข้าไปอีก หมายเอาอาการของชีวิตทั้งหมดเลย อันอาการของคนก็มี ๓๒ อาการเป็นสูงสุด ที่พึงมีปรากฏ และแล้วก็แถมอาการใหญ่รวมยอดไว้อีก "อาการหนึ่ง" คือ อาการรวมสุดยอดก็ได้แก่ "**อาการเสพย์และ บงการให้ได้มาของใจ**" นั่นเอง เรียกเป็น "ปุคคลาธิษฐาน" ว่า **ท้าวสักกะเทวราช หรือ พระอินทร์** ก็ตาม มันแปลว่า ผู้ยิ่งใหญ่ หรือ ผู้เป็นใหญ่ นั่นแหละ และในคน ในชีวิตนั้น อะไรล่ะ มันจะเป็นใหญ่ นอกจาก "**จิตราช**" หรือคือ **จิต** **ท้าวสักกะเทวราช หรือ พระอินทร์ จึงคือ "จิตราช" แท้ๆ "จิต" จอมเสพย์ จอมบงการ ของเราจริงๆ** จับตัวมันให้ได้เถิด ผู้ยังทำ "วิมุติ" แก่มันยังไม่ได้ มันก็ยังมี "วิสัย" อยู่ในเราจริงๆ

อาการทั้งหมดจึงมี ๓๓ (**ดาวดึงส์** แปลว่า ๓๓) ซึ่งเขาก็อธิบายกันว่า **เทวดา ๓๒ องค์** มี**พระอินทร์** หรือ **ท้าวสักกะเทวราช** เป็นใหญ่เป็นประธานอีกองค์ รวมเป็น ๓๓ องค์ มันก็มีความหมายนัยเดียวกันนั่นเอง ในชีวิตจึงมีความต้องการอยู่ทั้ง ๓๒ อาการ ให้ได้มาซึ่ง "สุข" ที่ถูกล่อไว้อย่างโลกีย์ๆ หรือ อย่างกามภพ (กามสุขขัลลิกะ) โดยท้าวสักกะเทวราช หรือ พระอินทร์ หรือ "จิตราช" (จิตวิญญาณของคนนั่นแหละ) คอยบงการ คอยสั่งการและ "ใคร่อยาก" อยู่เสมอๆ และก็จะหวังในความรื่นรมย์ เพลิดเพลิน ยินดี พอใจ และบันเทิงอยู่ นั่นแหละความสุขแสนสราญ อันดับที่หนึ่ง ภาษาบาลีเรียกว่า "**นันท**" เมื่ออธิบายกันเป็น "ปุคคลาธิษฐาน" ก็เรียกเป็นสวนสราญ เป็นแดนที่รื่นรมย์ *ซึ่งหมายถึง "ภพ" ในจิตแท้ๆ แต่สมมุติกันเป็นรูปของ "สวน"* เป็นอาณาบริเวณ เรียกว่า "**นันทวัน**" กันทีเดียว และแท้จริง ก็คือ **จิตที่ยังหลงใหลวนเวียนอยู่กับความเพลิดเพลินความยินดีความบันเทิง**

248

เพราะฉะนั้น ที่เรียกว่า "**จิตตลดาวัน**" ก็ดี ก็หมายถึงจิตที่มี "วิสัย" **เกี่ยวพันโยงใย ยึดถือไว้อยู่** (**จิตตลดา** = จิตเกี่ยวพัน, จิตที่ยังโยงใยเป็นสาย) "**มิสสกวัน**" ก็ดี ก็คือ จิตที่ยังมีโลก หรือ กาม หรือ ความยินดีรื่นเริงบันเทิงใด ๆ นั่นแหละ **เจือปนอยู่** เป็น "วิสัย" (**มิสสก** = เจือปน)

"**ปารุษกวัน**" หรือ "**ผารุสกวัน**" ก็ดี ก็คือ แดนที่อุดมด้วย "ผล" หรือ สวนที่มี "ผล" (**ปารุษก** = ไม้ผล, มีมะปราง ลิ้นจี่ เป็นต้น *นั่นคือ ความหมายของวัตถุธรรม)* ส่วน "ผล" อันเป็นส่วนที่เกิดอยู่ในดินแดน "ปารุษกวัน" ของจิตราช นี่เป็น **นามธรรม** ก็คือ กามคุณ หรือ โลกียรส อันเป็นเรื่องของจิตชั้นกามาวจรแท้ ๆ และ **มีการเสพย์ผล (โลกียผล)** เป็น "วิสัย" อยู่จริง

ซึ่งผู้อธิบายเทียบเคียง ก็พยายามยกตัวอย่าง หมายจะให้เข้าใจ**จิต** เข้าใจ**วิญญาณ** ที่มันเสพย์อยู่อย่างนี้ ๆ นั้น มีความโต ความกว้าง ความสะสมใหญ่ขึ้นได้ และมีอาการที่มีสภาพ มีวิสัยเช่นนั้น ๆ

เมื่อใคร**ไม่เข้าใจ ไม่เกิด "รู้" (แจ้ง)** หว่าไปหลงยึดเอาได้แต่ "บัญญัติ" ก็จึงยึดมั่นถือมั่นได้แค่ "บัญญัติ" และแล้วมันก็**กลายเป็น "วิมานะ" (คือ กลายเป็น "อัตตา" หนึ่งอยู่ในใจ)** สุดท้ายนานเข้า ๆ "วิมานะ" นั้น ก็ถูกปั้นขึ้นเป็น "ปุคคลาธิษฐาน" กลายเป็น "**วิมาน**" มีรูปมีร่าง แต่ลึกลับเป็น "มโนมยอัตตา" อันยิ่ง (**วิมาน** *หรือ* "**วิมานะ**" *แปลว่า ใจที่ยึดยิ่ง, ใจที่หลงวาดหลงก่อรูปหลงเพ้อหาภพชาติต่อ ๆ ไปอยู่อย่างยิ่ง* **วิ** = *ยิ่ง*, **มานะ**, **มาน** = *ใจ)* จนเป็นรูปเป็นร่าง เป็นตัวเป็นตนต่าง ๆ (เป็น "อัตตา" เพราะมี "บัญญัติ" เป็นปัจจัย)

แต่ถ้าผู้ใด**เข้าใจหยั่งถึง** "ปรมัตถธรรม" ได้ ผู้นั้น ก็จะเกิดปัญญาเกิดญาณขึ้นที่ตน **แจ้งในกาย–เวทนา–จิต หรือ จิต–เจตสิก–รูปของตน**นี่เอง ย่อม**แจ้ง "ธรรม"** จากกาย–เวทนา–จิต และเมื่อเข้าใจวิมุติ จับจิตมั่นคั้นเวทนาอยู่ รู้รูปของจิต ของเวทนาแท้ ก็ทำ "วิมุติ" ทำ "นิพพาน" ให้แก่ตนได้ ไม่ไปมั่วเมาเพ้ออยู่กับ "**ปุคคลาธิษฐาน**" จนเลยเถิดเลยธง หรือ ไม่ไปมั่วเมา**เพ้ออยู่กับตัวตนลิเกละคร**เป็นตุเป็นตะและหลงยึดมั่นเอาเป็นจริงเป็นจัง ผู้เห็นแจ้ง

ได้ชัดฝึกถูก "ปรมัตถ์" ก็จะแจ้ง "**ธรรมาธิษฐาน**" นั้นๆ ซึ่งเรียกว่า เห็น**ธรรมในธรรม** เป็นที่สุด หรือ "**เห็นตถาคต**" *(ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต)* **อย่างถูกแท้** ด้วยประการดังนี้

การเรียนรู้ "เทวดา" ชั้นกามาวจรทั้ง ๖ ก็คือ การเรียนรู้ "จิต" ของเราเอง ผู้ปฏิบัติธรรม นี่เอง โดยตรง มิใช่ไปเรียนรู้ "จิตวิญญาณ" ของท้าวองค์โน้น เทพองค์นู้น ไหนๆ โน่นหรอก **อย่าหลง ! อย่าเลอะออกนอก "ปรมัตถ์" นอก "สติปัฏฐาน" เป็นอันขาด** ลักษณะอย่างไร ? สภาวะอารมณ์อย่างไหน ? คือ อกุศลจิต คือ อเหตุกะจิต ฯลฯ ก็จงเร่ง "รู้" เข้า !

เทวดาชั้น ๓ เรียกว่า "**ยามา**" นั้น ก็คือ ความเป็นผู้มีพร้อมแล้ว หรือเป็นผู้ได้รวบรวมไว้แล้ว นั่งเฝ้านอนเฝ้าอยู่ทีเดียว หรือคือ ครบพร้อมถ้วนรอบลงตัวแล้ว ไม่ต้องลำบากวิ่งเต้นหา หรือคิดค้นมาอีก (**ยามา** แปลว่า ครบ, เฝ้าอยู่, ถ้วนรอบหนึ่งๆ) นี่ก็เป็นผลที่เนื่องมาจากเทวดาชั้นต้น คือ "จิต" ก็**ยึดสมมุติ**พร้อม (หมายความว่ามีสัญญาขันธ์ อันยึดมั่นแล้ว หรือ อุปาทาน นั่นเอง) และ "**ของสมมุติ**" **ที่ตนจะเสพย์** ก็มีพร้อม (คือ เวทนาขันธ์ หรือ วิญญาณขันธ์ นั่นเอง) ครบบริบูรณ์อยู่ทีเดียว ยังเหลือแต่**จะ "สังขาร" เสพย์สมสุขสม** เป็นที่สุดกันเท่านั้น เป็นเทวดาชั้นที่ปราศจากความลำบากแล้ว ถึงซึ่งความสุขอันเป็นทิพย์วิมานและ ทิพยสมบัติแล้ว จึงประณีต หรือ สุขุมมาก และ "**ของสมมุติ**" อันเป็น**ทิพย์**ดังกล่าว ที่เป็นผล สรรมาสร้างมาจาก**เทวดาชั้นต้น** โดยเฉพาะรับช่วงต่อมาจาก "ดาวดึงส์" นั้น ก็คือ :–

(๑.) **อายุทิพย์ (ทิพเพน อายุนา)** ซึ่งมีสภาพของความปรารถนาที่จะให้มี "**ช่วงชีวิต**" อันดีเลิศ เกิดอยู่เสมอๆ และถ้าการ "เกิดอยู่" ได้เสมอๆ นั้น ทั้ง "ยอดเยี่ยม" ด้วย ทั้ง "บ่อยช่วง" ยิ่งๆ ด้วย เท่าใดๆ ก็ยิ่งถือว่า เป็น "ทิพย์" ยิ่ง เท่านั้นๆ **วิสัยของจิตวิญญาณ** ที่ชื่อว่า "อายุทิพย์"

250

จึงไม่ได้เป็นไปเพื่อ "ตาย" แต่จะเป็นไปในทิศทางเพื่อจะต้อง "เกิดเสมอ" นั่นคือ จะต้องรักษาคำว่า **"อายุ"** ไว้ให้มี **ให้เลิศอยู่**เสมอ *และจะต้องเลิศด้วย "วรรณทิพย์" กับ "สุขทิพย์"* นั่นเอง

(๒.) **วรรณทิพย์ (ทิพเพน วัณเณน)** เป็นสภาพบอกระดับฐานะของอารมณ์จิต วิสัยจิต ที่เน้นเอาผักฝ่ายรูป ฝ่ายนอก ฝ่ายศักดิ์ศรี ฝ่ายปริมาณ และก็ปรารถนาที่สุด ที่จะต้องได้ดีเลิศที่สุด เท่าที่จะได้มาเสมอ

(๓.) **สุขทิพย์ (ทิพเพน สุเขน)** มีสภาพเสพย์สมอารมณ์หมาย เป็นวิสัยจิต ที่เน้นเอาผักฝ่ายนาม ฝ่ายใน ฝ่ายรสชาติ ฝ่ายคุณภาพ เท่าที่ตนหลงยึดตามภูมิ ตามความปรารถนา และก็ปรารถนาที่สุด ที่จะได้ดีเลิศที่สุด เท่าที่จะได้มาเสมอ

แต่เจ้าตัวก็ยังไม่รู้แจ้ง ยังหลงจะเสพย์ หลงจะอร่อย จะรื่นรมย์ ไม่รู้อิ่มไม่รู้พอ หรือ ยังไม่หยุดแท้ ยังจะเสพย์อยู่ ตามรอบ ตาม "ยาม" สมนามแห่งเทวดาชั้นนี้ อยู่นั่นเอง นั่นแล

ชัดๆ ก็คือ **รูป ในขณะนั้น ก็มีพร้อมอยู่ที่ตา ดังนี้ เป็นต้น รส ก็มีปรากฏอยู่ที่ลิ้นอยู่ทีเดียว ดังนี้ (ทวารอื่นๆ ก็เช่นกัน) ใจ ก็พร้อมที่จะขึ้นชอบ รอแต่ว่าจะเกิดอารมณ์ชอบ หรือ ชังขึ้นต่อไปในจิตเท่านั้น** และเมื่อเป็นเทวดา (ไม่ใช่สัตว์นรก) ก็จะต้องเป็นอารมณ์ชอบ อารมณ์สมใจ **นี่คือ ขั้น "ยามา"**

ที่น่าสังเกต ก็คือ เทวดาชั้น 3–4 นี้(ยามา–ดุสิต) เป็น ระดับจิตที่สบายขึ้นหรือ ความหนักยากนั้น น้อยลงๆ กว่า เทวดา ชั้น 1–2 (จตุมหาราชิกา–ดาวดึงส์) จึงเรียกว่า **เป็น "ทิพย์" อันประณีตสุขุมขึ้น** คน**ผู้ตกอยู่ในฐานะเช่นนี้** ก็จะรู้แจ้งในจิตในวิญญาณของตน **ยาก**ขึ้นกว่า จิตวิญญาณที่หยาบๆ ใหญ่ๆ ดั่ง "มหาราชิกา" กับ "ดาวดึงส์" เพราะมันตกอยู่ในความสบายมากกว่า มันผ่านสภาพวัตถุ หรือ มันเสร็จเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ "รูปหยาบ" เข้ามาแล้ว มันเป็นสภาวะของ "ใจ" ที่รอจะเสพย์อยู่แล้ว มันไม่เกี่ยวข้องกับ "งาน"

251

หรือ "อาการ" ที่ต้องผักใฝ่ไขว้คว้า เสาะหา บงการหา อยู่หนักหนาอย่างจตุมหาราชิกา กับ ดาวดึงส์แล้ว เป็นขั้นตอนที่ลึกเข้าไป เป็นทุกข์น้อยกว่า หรือ บทบาทง่าย–เบา มีมากขึ้น นั่นเอง แต่จมอยู่กับอารมณ์ (เสพย์) มากกว่า ยุ่งน้อย วุ่นน้อย ภาระน้อยกว่าเทวดา ๒ ชั้นที่ผ่านมาแล้ว **มันจึงนิ่งกว่า สุขุมกว่า ลึกซึ้งกว่า หรือสูงกว่า** โดยนัยเช่นนี้

ดังนั้น ยิ่งผู้ใดมี**พรั่งพร้อม**มาก **สูงขึ้น**มาก และ**ติด**มาก **หลง**มาก จึงยิ่งจะ "รู้" จิตวิญญาณระดับเช่นนี้ ๆ ของตน เพื่อไถ่ถอน เพื่อจะได้ "หลุดพ้น" นั้น ก็ยากขึ้น ๆ ถ้าผู้ใดไม่มีบารมีได้สั่งสม "ดวงตาแห่งธรรม" มาแต่ปางก่อน ก็ควรรีบสะสม แสวงหาธรรม ปฏิบัติเพื่อเกิดดวงตาธรรม ให้ได้ มิฉะนั้น ก็จะต้อง "สุขๆ – ทุกข์ๆ" ไม่มีวันพ้นวัฏฏะไปได้อยู่นั่นเอง **ก็จะขวยกว่า** นี่อีกนัยหนึ่ง

ส่วนผู้ได้ปฏิบัติธรรม สั่งสมดวงประทีปที่เป็น "ตาธรรม" มาชาติแล้วชาติเล่า แม้จะพรั่งพร้อมลาภ–ยศ–สรรเสริญ–สุข เพราะมี "ทานบารมี" มาแต่เดิม ก็สามารถจะ "รู้" จิตวิญญาณของตนได้ง่ายมากง่ายน้อย สำนึกมาก–สำนึกน้อย มีหิริมาก–น้อย รู้โทษภัยตื้นลึกหนาบาง ได้ตามภูมิบารมีของตนๆ ตามที่เป็นจริง "ทานบารมี" นั้น ก็มีผลหนักเน้นไปในสภาพอย่างหนึ่ง "ปัญญาบารมี" (ตาธรรม)นั้น ก็จะมีผลเน้นหนักไปในสภาพอีกอย่างหนึ่ง ผู้มีสิ่งหนึ่งมากแล้ว จึงควรทำอีกสิ่งหนึ่งให้เพิ่มสิ่งที่ขาดอยู่แก่ตน

เทวดาชั้น ๔ ที่เรียกว่า "**ดุสิต**" นั้น ก็คือ คนผู้พอใจแล้ว สมใจแล้ว เสพย์สมสุขสุดยอดเต็มที่แล้ว ยินดีที่ได้เต็มแล้ว ก็จะหยุดลงเสียทีหนึ่ง สงบลง พัก หรือ อิ่ม นั่นเอง (**ดุสิต** แปลว่า ยินดีแล้ว, พอใจแล้ว) จึงมี**ท้าวสันตุสิตเทวราช**เป็นผู้ครอบครอง ซึ่งความหมายของภาษา ก็บอกในตัวอยู่แล้ว ว่า เป็น**ผู้พอใจ** หรือ **ย่อมพอใจย่อมยินดี** ก็เป็นเรื่องสอดคล้องและถูกต้องแล้ว แต่ในสภาวะของจิตของเจตสิกมันยิ่งละเอียดลึกซึ้ง รู้ยากเห็นยากยิ่งขึ้น เพราะมันสงบยิ่งกว่าชั้น "ยามา" เสียอีก มันเย็นยิ่งกว่าขั้นใดๆ **มันมี "สภาวะหยุด"**

มีรูปธรรมแห่งความจบอยู่ในนั้น คือ *จิตที่เสพย์สมสุขสมถึงจุดสุดแล้วก็***จะหยุดจะพัก**

ลักษณะที่มีความจบ " ความหยุด " อย่างนี้แหละ เป็นลักษณะ**ที่ "จิต" ของใครล่ะ ! จะมีความเห็นได้ว่า "ดี" ยิ่งกว่า "น่าสนใจ" ยิ่งกว่า "ปรุงแต่ง" หรือ ยิ่งกว่า "เสพย์รสปรุง "**

จุดนี้แหละ เป็นจุดที่ผู้จะปฏิบัติ เพื่อไป "นิพพาน" **จะต้องเห็น จะต้องรู้** ให้ได้ ผู้จะแสวงหา "นิพพาน" จริง จึงจะต้องเรียนรู้สภาวะนี้ให้สำคัญจริงๆ มันเป็นสภาวะจบ สภาวะพอในรอบๆ หนึ่ง เป็นสภาวะหยุด สภาวะเย็นกว่าทุกๆ ชั้นของการเสพย์กามาวจร *ผู้รู้ได้เข้าใจได้ และ เห็นดี* **ในจุดเช่นนี้***ของจิต*จริงๆ ก็คือ ผู้เริ่มจะก้าวเข้าสู่ความรู้จักหยุดจักพอ เริ่มรู้จัก " ความหยุด " หรือ " ความดับ "

เขาจึงอธิบายกันเป็น "ปุคคลาธิษฐาน" ว่า **เป็นแดนแห่งพระโพธิ-สัตว์ต้องไปเกิด หรือ อยู่อาศัย** ก็จริง ! ถ้าเข้าใจเป็น "ธรรมาธิษฐาน" ให้ได้ และ**เห็น**สภาวะจิต–เจตสิกของเราให้ได้ว่า ถ้าเรายินดีในความ "แล้ว" ยินดีในความหมด รู้หยุด รู้สงบลง รู้พอเสียบ้าง เห็นอานิสงส์แท้ในความจบ และซาบซึ้งอารมณ์ในขณะสงบ ขณะหยุด ขณะพอ ขณะจบอยู่ให้ได้ ก็นั่นแหละ **เรากำลังจะก้าวเข้าสู่ทางตรัสรู้ (โพธิ)** กำลังจะเข้าใจ "ความสงบ" ที่เป็นความจริง หรือ ความดีแท้ อันคือสิ่งที่ "สุข" ยิ่งกว่าการเสพย์อยู่เร่าๆ หรือ ดิ้นอยู่เร่าๆ *("ปรมัง สุขัง" ที่จริงเรียกว่า "ยิ่งกว่าสุข" ไม่ใช่ "สุขยิ่งกว่า" เพราะรสมันเย็น–ว่าง–เบา–ง่าย–สบาย มันไม่ใช่สุขอย่างโลกียรส)*

จิตวิญญาณภูมิ นี้ *ถ้าปุถุชนผู้ใด* เรียนรู้ได้ จับจิต–เจตสิกของตนถูกรูปถูกร่าง**ถูกสภาพจริง** พร้อมกับ**รู้รสแห่งความสงบ**นั้น ยินดี หรือพอใจในสภาวะหยุด สภาวะพักนั้น ยิ่งกว่าการเสพย์รสกาม ยิ่งกว่าการยังหลง

253

ทำงานเพื่อเสพย์รสกาม ยิ่งกว่ายังต้องยุ่งแสวงหากามมาเสพย์ ยิ่งกว่าต้องเป็นภาระเพราะเหตุแห่งกาม นั้น ก็เรียกปุถุชนผู้นั้น ได้ทีเดียวว่า เริ่มเป็น "โพธิสัตว์" ที่กำลังหยั่งลงสู่ความเป็นผู้ **เพาะเชื้อ** "พุทธ" แท้ ๆ คือ ผู้มีหวังจะหลุดพ้น มีหวังจะละคลายกามภพได้แล้วทีเดียว

เพราะ**เริ่มเข้าใจสภาวะธรรมในจิตของตน** และเห็นอาการภายในจิตของตนได้ ว่า **การสงบการหยุด อย่างนี้ ๆ หรือ อารมณ์นิ่ง ๆ นี้ ๆ ดีกว่าปรุง** เรียกว่า **เริ่มเห็น**สภาวะที่พระพุทธองค์ตรัสเสมอ ๆ ว่า "*เตสัง วูปสโม สุโข*" คือ ความสงบระงับจาก *การปรุงให้เป็นอารมณ์ "กาม" มาเสพย์สม* **แล้วเป็นสุข** ความสงบระงับจาก *การแต่งการต่อให้เป็น "ภพ" (หรือ เป็น "ตน" เป็น "ตัว") มาติดมาหลง* **แล้วเป็นสุข**

"โพธิสัตว์" นั้น คือ สัตว์ (คน) ผู้เพียรรู้ หรือ คนผู้สร้าง "ภูมิรู้" ที่จะเข้าหา "นิพพาน" แต่มิใช่นักสร้าง นักก่อโลก ขยายโลกีย์ให้ใหญ่โตให้พิลึกกึกกือดอกนะ ! นั่นมันเป็น "งาน" ของฆราวาส ของปุถุชน ผู้ไม่ใช่นักบวช ผู้แข่งขันกันอยู่อย่างโลก ๆ ผู้ยังไม่ได้มุ่งจะละทุกข์สู่นิพพาน ผู้ยังไม่มีท่าว่าจะมี "โพธิ" อันแปลว่า "ปัญญาเครื่องตรัสรู้" ได้เลย เพราะมันยังหลงโลกหลงโลกีย์อยู่ และยังเมาโลก เมาโลกีย์อยู่ ทำความเข้าใจให้สำคัญว่า "โพธิสัตว์" นั้น จะไม่เน้นหมายเอาการเป็นผู้เก่ง ในทาง "สร้าง" วัตถุ ไม่ใช่เน้นหมายเอาผู้ "สร้าง" โลกียะใด ๆ เป็นอันขาด ก่อเก่งสร้างเก่ง แล้วจะ "หลง" ตัว – อย่าเพิ่ง ! มีลาภมาก แล้วจะ "หลง" ตัว – อย่าเพิ่ง ! มีศักดิ์ศรี ยศชั้นสูง แล้วจะ "หลง" ตัว – อย่าเพิ่ง ! หรือ แม้แต่ได้รับการสรรเสริญเยินยอสดุดีสุดสูงมากล้น แล้วจะ "หลง" ตัว – อย่าเพิ่ง ! ที่สุดจะมีความสุขอันแสนสงบ (วูปสม สุข) แถมจะมีอภิญญา – มีปฏิสัมภิทาญาณเก่งกาจ ก็ยิ่งระวัง ! ! อย่าพากันหลงเข้าใจเพี้ยน แล้วเลยไปจนเป็นผิด เป็นอันขาด โพธิสัตว์ได้ชื่อว่า **เป็น "นักสร้าง"** ก็จริง ! แต่ท่านสร้าง "ภูมิโลกุตตร" อันจะไม่ใช่ความยิ่งใหญ่ยิ่งโตของ โลกธรรม 8 โลกแห่งความสวยหรูของกามใด ๆ เป็นอันขาด และยิ่งในตอนที่กำลังอธิบายถึงอยู่นี้ด้วย ละก้อ อย่าเพิ่งไปพูดถึง

การสร้าง*คนอื่นให้มาเป็นอริยะมา " เป็นพุทธ " (งาน " พุทธาภิเษก " แท้ๆ หรือ งาน " ปลุกเสก " คนให้มาเป็นพุทธ)* อันเรียกว่า **เป็น " งานรื้อขนสัตว์ " นั่นเลย** นั่นมันเป็นงานของ **" โพธิสัตว์ "** **ผู้มี** **อรหัตตคุณ** **เป็นมหาสมบัติในตัวของท่านมาก เพียงพอแล้ว** ท่านจะทำหน้าที่แจก " ธรรมทาน " (อันเป็น " โลกุตตรธรรมแท้ " หรือ แจก " อริยคุณ " จริง ๆ ตามฐานะของท่าน แต่นี่เรากำลังเพิ่งกล่าวถึงฐานะของผู้เพียงเริ่มจะหยั่งเข้าสู่ " **การรู้จุดแรกแห่งความสำคัญ ของการจะตรัสรู้ " เท่านั้น** เพิ่งจะเริ่ม**จะรู้ " เชื้อเพาะ "** ให้แก่ตนเอง เท่านั้น (เพิ่งจะมี " โพธิ " ก้าวลงสู่ครรภ์) จึงยังไม่ใช่ " โพธิสัตว์ใหญ่ยิ่ง " อะไร ! จงรู้ลำดับ **ต้น–กลาง–ปลาย** ให้ดี ๆ

และขอยืนยันอีกทีว่า **คุณสมบัติของ " โพธิสัตว์ " แท้ๆ** นั้น จะไม่ใช่การหลงสร้างความใหญ่ หลงติดความยิ่งในวัตถุมหาสมบัติใด ๆ เป็นอันขาด และยิ่งแค่วัตถุเพียงหลงปราสาท วังเวียง สิ่งก่อสร้าง รูปก่อรูปสร้างหรูหรา ใหญ่พิลึก แปลกพิเรนอยู่แค่นั้น จึงยิ่งยังห่างปรมัตถ์ ห่าง " โพธิสัตว์ " อีกไกลนัก **" พระ " ที่หลงวัตถุมหาสมบัติ จึงเป็นพระมหาวิบัติกันเห็น** ๆ อยู่ดื่นดาษนัก จริง ๆ หรือ **แม้จะหลงความเลอเลิศ ความลึกซึ้งของเหตุผล หลงปริยัติ–ปรัชญา มัวสร้างอยู่แต่บัญญัติ อันก็ยังเป็นแค่โลกีย์** ก็มิใช่วิสัย มิใช่สภาวะลักษณะที่ " โพธิสัตว์ " **จะหลงให้ใหญ่ ให้ยิ่ง** เป็นอันขาด จริงๆ จงจับประเด็นให้แน่ๆแน่วๆแม่นๆ

ผู้เริ่มมี " โพธิ " นั้น มันตรงกันข้าม ต่างหาก มันกลับเป็นผู้รู้แจ้งใน**โลกีย์ที่ตนหลง**หอบ**หลง**ยึด**หลง**ติดอยู่ และจะวางโลกธรรมนั้นๆออก ล้างโลกีย์นั้นๆ ให้แก่ตนให้น้อยลงให้หมดสิ้น ต่างหาก ต้องเข้าใจคำว่า " โพธิ " ให้ได้ดีๆ ทั้ง " โพธิสัตว์ " ก็มิได้หมายความว่า " นักอุดมคติ " ที่เพ้อฝันลม ๆ แล้ง ๆ เกินขอบเขตแห่งความเป็นจริง เช่น ฆ่าตัวตายเพื่ออวดฤทธิ์อวดเดชว่า ตนกล้าตาย หรือไม่ก็อ้างว่า เพื่อบูชาลม ๆ แล้ง ๆ อะไร ก็ตาม (แต่พระโพธิสัตว์แท้ ๆ ก็จะกล้าตายแทนพระศาสนา แทนพระสัจธรรมได้จริง ๆ) และแม้แต่นักปรัชญาโก้ ๆ ผู้กล่าวว่า **จะขออยู่รื้อขนสัตว์ ให้ไปนิพพานหมดก่อน แล้วตนถึงจะยอมนิพพาน** (ความคิด และ คำพูดพวกนี้ เป็นของเกจิอาจารย์รุ่นหลัง ๆ ที่เพ้อ ๆ

255

ผีนๆ เอาเอง ดุเดือดได้การอยู่ ทั้งดูโก้เก๋พิลึกดี แต่ไม่ใช่ "สัมมาอริยมรรค") หรือไม่งั้นก็ เป็นนักจับผีไล่วิญญาณ คบผีเล่นลิเกอยู่กับ "รูปนิมิต–อรูปนิมิต" ต่างๆ อยู่นั่นแล้ว งมโข่งอยู่กับ "สมมุติสัจจะ" อยู่ไม่เงยหูเงยหัว มันก็เป็นเช่นเดียวกันกับ "ปุถุชน" ชาวโลกทั้งหลาย ที่เขาหลง "กามภพ" ทว่าตนไปงมอยู่กับ "สมมุติ" ฝ่ายจิต ที่บั้นเป็นรูป หรือ ฝ่าย "อรูป" อันเป็น "ภวภพ" เลยวุ่นอยู่ในโลกมืดมน หรือ แดนสนธยาอยู่นั่นเอง หรือไม่ก็ หลงรักษาไข้แข่งกับหมอหลวง หมอรัฐบาล เป่าน้ำมูกน้ำมนต์พ่นฤทธิ์ หลงสรรเสริญ ยศชั้นที่เขาป้อนให้ ปั้นให้อยู่นั่นเอง นั่นล้วนแล้วแต่ไม่เข้าใจคำว่า **"โพธิ"**

คำว่า **"โพธิ"** นั้น **เป็นผู้เริ่มรู้เหลี่ยมของ "ความพ้นทุกข์" ชนิดที่ไม่ใช่ "เสพย์สม สู่สม"** ถ้าใครยังหลง "กาม" ยังหลงการปรุงแต่งรสโลกีย์ต่างๆ (กามาวจร) อยู่ เมื่อ **"โพธิ" เข้าสู่จิต**ที่เป็นกามารมณ์อย่างนี้ ก็คือ การรู้รสความหยุด ความจบ ความสงบจาก กามารมณ์ ว่า "ดีกว่า" จึงจะเรียก "โพธิสัตว์" ถูกลำดับ ถูกขั้น ถูกตอน แห่งโพธิสัตว์ขั้นจะก้าวจาก "กามบุคคล" สู่ "อริยบุคคล" **เป็นผู้กำลังเกิดญาณเห็นแจ้งใน "สันตุสสะ"** หรือ **"สันตุสิต"** ที่นำมาตั้งชื่อทับศัพท์ลงไป เป็น **"สันตุสสะเทพบุตร"** หรือ **"สันตุสิตต-เทวราช"** อะไรนั่นแหละ แท้ๆมันก็คือ **"สันโดษ"** หรือ **"สันตุส"** ที่แปลว่า **รู้จักความพอ ความหยุด ความ "แล้ว" จบ** นั่นเอง ไม่ใช่อื่น **สภาพรู้อย่าง "โพธิ"** คือ สภาพเป็นผู้รู้จัก และ เห็นดีใน "ความจบ" เป็นผู้ยินดีใน "ความถึงรอบหยุด" เป็นผู้เห็นสุขใน "จุดสงบจากกาม" จุดเลิก จุดนิ่งลง จุดหยุดจากสิ่งนั้น จุดไม่เกิดรสกามนั้นต่างหาก มันรับรสที่จิต มันได้รู้แล้ว มันเริ่มเข้าใจแล้วว่า ทางนิพพานนั่นคือ "ความสงบ" หรือ "ความปราศจาก" หรือ ความไม่ต้องเกิดรสที่หลงเสพย์ มิใช่การดิ้นอยู่เพื่อได้มา เพื่อมีมาก เพื่อต้องเสพย์ อย่างไม่หยุด หรือ อย่างหลงเหนื่อยหลงเหนื่อย เพราะถูกอำนาจแห่งลาภ–ยศ–สรรเสริญ–สุข หรือ "กาม" ทั้งหลาย**บงการให้ "เป็นไป" อยู่แล้วๆเล่าๆ ให้ "เกิด ๆๆๆ" ไม่มีหยุด** นั้น ไม่ ! แต่มัน **กำลังเกิดญาณรู้** ความเป็น **"มายา"** ได้ชัดๆแท้ๆ ซึ่งเป็น **"ตัวแม่"** เป็น **ตัวเจ้าแห่ง "ความเกิด" ร่ำไป** มันดูเหมือนช่างเป็น "ความเกิด" ที่แสนดีมานานแสนนาน

256

เป็น "ตัวพาก่อเกิด" ที่แสนมหาสุขสม มีบรมชีวิต อันยิ่งใหญ่มานานแสนนานเหลือเกิน มาบัดนี้ก็ได้อาศัยจิต–เจตสิก (ของเรา) นี้ จนอาจสามารถได้รู้ "มายา" (ตัวหลอกให้เกิด ตัวที่พาให้เกิดอยู่เรื่อยไม่รู้จบ) **จิต–เจตสิกนี้ ที่ให้อาศัย "เกิดญาณ" ให้เกิด "โพธิ" จึงเป็น "ศิริมหามายา"** จริง ๆ แท้ ๆ เหลือเกิน และจิต–เจตสิกนี้ ที่เกิดหลงกามอยู่ จะ "เกิด" ใหม่กลายไปเป็น "สันตุสสะเทพบุตร" ไม่ต้องมาให้ "ความเกิด" วนเวียนอยู่กับ โลกกาม อีก หยุดเป็นเพศแม่ กลายไปเป็น "สันตุสสะเทพบุตร" (อันเป็นเพศบุรุษ) กันเป็นขั้นสุดท้าย จนได้กันจริง ๆ ผู้เพิ่ง **เกิด "โพธิ" (ญาณรู้)** จะเพิ่งรู้เท่าทัน **"มายา" สำคัญ** ที่มันพาเกิดแล้วเกิดเล่ากันจริง ๆ ตอนนี้ จริง ๆ **นี้คือ ภูมิที่โพธิสัตว์อาศัยเกิด อาศัยฆ่าโลกีย์จริง ๆ** ต้องทำความเข้าใจสภาวะของ "โพธิสัตว์" ให้ถูก ให้ตรง ให้ได้

"โพธิสัตว์" ขั้นต้น ก็เพียรจากปุถุชน (หรือ กามบุคคล) ให้ตรัสรู้เป็น "เสขะบุคคล" (พระอริยะ) *(ยังไม่เกิด "ญาณรู้" หรือ ยังไม่มีจิต "ตรัสรู้" เลยสักตัว ยังไม่เรียก "โพธิสัตว์")* **"โพธิสัตว์" ขั้นกลาง** ก็เพียรจาก "เสขะบุคคล" ขึ้นเป็น "พระอรหันต์" หรือ "อเสขะบุคคล" **"โพธิสัตว์" ขั้นปลาย** ก็เพียรจาก "พระอรหันต์" ขึ้นเป็น "อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า" **"โพธิสัตว์"** ก็มีระดับความเป็นพระอริยะ ที่ต่ำ ที่สูงแบ่งเป็นชั้น ๆ อยู่ถึง ๓ ชั้น ๓ ตอนง่าย ๆ ดังนี้ ส่วนจะใช้ภาษาเรียกกันอีกมากคำ เป็นต้นว่า มหาโพธิสัตว์ หรือ บรมโพธิสัตว์ ฯลฯ อะไรนั่น ก็ล้วนคือ ความหมายของการบอกชั้นฐานะ เหมือนกัน ซึ่งล้วนเป็นเรื่องของการสร้าง "ภูมิจิต" ไปสู่ **ความสงบจากกิเลส และ เพิ่มอธิปัญญา** ทั้งสิ้น มิได้หมายความถึงการ "หลงเลอะ" อยู่กับวัตถุโลกใด ๆ ไม่เลย ! แม้แต่หลงสร้าง "วิมาน" (จิตติด จิตโลภ ความโต ความใหญ่ขึ้น แห่งโลกธรรม และ กาม) หลงสร้าง "สวรรค์" (จิตหลง ๆ ที่ยังเป็น "อัตตา" อยู่ทั้งหลาย) ก็มิใช่ความเป็น "โพธิสัตว์" ที่ดีที่ถูกต้องเป็นสัมมาทิฏฐิ **"โพธิ" นั้น หมายถึง ปัญญาตรัสรู้ ปัญญาล้างอุปาทาน ล้างสักกายะ และอัตตา โดยตรง**

ดังนั้น **"โพธิสัตว์"** จึงไม่ใช่จิต ไม่ใช่วิญญาณ ที่จะไป "เกิด" ในเทวดากามาวจรชั้นที่ ๕ ชั้นที่ ๖ เป็นอันขาด เพราะ :–

เทวดากามาวจรชั้น ๕ หรือ จิตวิญญาณที่เรียกขานว่า **"นิมมานรดี"** นั้นก็คือ จิตที่ได้ปรุงแต่งกำหนดหมายลงไปในใจ แล้วก็หลงใคร่ หลงติด หลงกำหนดเป็น**สัญญา** เป็น **อาสวะ** ลงไปเลย หรือ ลงหลักปักเสาความกำหนัดใคร่นั้น ๆ ไว้ที่จิตนั่นเอง (**นิม**=ทำเครื่องหมายไว้, หลัก, เสา. **มาน**=ใจ. **รดี, รตี**=กำหนัด, ใคร่,อยาก. หรือ **นิมมาน**=เนรมิต, การสร้างไว้, การประดิษฐ์ไว้) เป็นจิตที่ถูกครอบงำ หลงสร้าง หลงก่อ หลงยึดปักมั่นเอารสเอารูปกามต่าง ๆ

จิตนี้ วิญญาณระดับนี้ จึงคือ จิตที่ยิ่งยึดลึกยิ่งติดสิ่งหลงเสพย์ละเอียดแน่นเข้าไปอีก

เขาอธิบายกันเป็น "ปุคคลาธิษฐาน" ว่า มี*ท้าวสุนิมมิตตเทวราช*เป็นผู้ปกครอง ก็จริง ! ก็ถูกต้อง ! คือ มีจอมเนรมิตชั้นดี เป็นเจ้าปกครอง (**สุนิมมิตต** แปลว่า จอมเนรมิตชั้นดี) ซึ่งมันก็คือ จิตของทุกคนนั่นแหละ **เมื่อยังไม่มี "สัมมาทิฏฐิ" และยังไม่คิดจะ "เนกขัมมะ" (จะล้างกามออกจากจิต)** "จิต" มันจะใฝ่หา จะเนรมิต เลือกเฟ้น แล้วก็กำหนดหมาย ยึดถือเอา "กาม" ตามที่ตนชอบ และสะสมใส่ใจ นั่นแลคือ **การเนรมิต การหลงปั้น หลงสร้างใส่ใจไว้ เป็น "วิมาน" (คือ จิตอาสวะ) เป็นอุปาทานให้แก่ตน แล้วตนก็เป็นผู้หลงกำหนัด หลงใคร่อยาก ตามที่ตนไปกำหนดหมายไว้ ไปยึดเป็น "วิมาน" ไว้แน่วแน่น**

คิดให้ดีจะเห็นว่า จิตตัวนี้ กำลังละเอียดเข้าถึงขั้น "อุปาทานขันธ์" แล้ว เป็นจิตชั้นใน ขั้นปลายสุด จาก "กิเลส" คือ หมายถึง ความหลง กว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ขั้นต้น "ตัณหา" คือ จิตหลงยึดตาม ทำงานฝึกเสพย์ฝึกติดอยู่ เป็นขั้นกลาง "อุปาทาน" นั้นคือ จิตยึดปักหลักลงเสา เอาที่จิตใน ๆ ลึก ๆ ไว้ที่เดียว เป็นขั้นปลาย จึงคือ "อาสวะ" นั้นโดยแท้

และถ้าสังเกตให้ดี จิตคู่แรกคือ "มหาราชิกา" กับ "ดาวดึงส์" นั้น เป็นรูป–นาม ขั้นต้น ชั้นนอก เกี่ยวกับ**รูป** กับอาการอิริยาบถใหญ่ ๆ หยาบ ๆ อยู่ เปรียบร้านค้าก็คือ *บทบาทหน้าร้าน* "ยามา" กับ "ดุสิต" นั้น เป็นรูป–นาม ขั้นกลาง ชั้นในจิตตัวเสพย์เองโดยตรง เป็น**รส**ของจิตแท้ ๆ เป็น**อารมณ์**โดยตรง ๆ ชัด ๆ เปรียบร้านค้าก็คือ *ผลได้ของร้าน*

ส่วน "นิมมานรติ" กับ "ปรนิมมิตวสวัตตี" นี้ เป็นรูป–นาม ขั้นปลาย ชั้นลึกสุดของจิต เหมือนดั่งโกดัง เหมือนดั่งตู้เซฟของจิต เป็น**ที่สะสมเป็นกองผนึก**เป็นจุดสุดท้าย เปรียบร้านค้าก็คือ *โกดังเก็บผล หรือ เซฟเก็บทรัพย์ กับ เจ้าของผู้สุข–ทุกข์อยู่กับทรัพย์* นั่นเอง

เทวดาชั้น ๖ ที่เรียกว่า **"ปรนิมมิตวสวัตตี"** จึงคือ เจ้าของผู้สุข–ทุกข์อยู่กับทรัพย์ คือ จิตวิญญาณที่กกกอด**หลง**ดื่อกดีใจ ที่**ตนเองมี ตนเองได้ ตนเองสามารถเก็บ "สักกายะ" สามารถสร้าง "อัตตา" ยึดใส่ตนได้อย่างมากมูล** (ปร=อื่นๆ ใดๆ, ไม่ว่าอะไรๆทั้งนั้น ที่แปลก ที่นอกไปจาก ที่มีแล้ว, อันอื่น, ภายหน้าเบื้องหน้าไปเรื่อยไม่มีหยุด. **นิมมิต**=เนรมิต, สร้างขึ้น. **วสวัตตี**=ผู้ให้เป็นไปในอำนาจ, ผู้มีอำนาจบันดาลเอาได้) **เป็นจิตสั่งการจะเอาจะเป็นจะมี ตามที่ได้ยึดมั่นลงเป็นอนุสัยทีเดียว** ไม่ว่า "กาม" ใด ๆ ที่ได้เรียนได้รู้ได้รับสมมุติมา ก็ล้วนเก็บล้วนยึดล้วนติดไว้สิ้น และมันก็เป็น "จิต" ที่ยังไม่รู้จบอยู่นั่นเอง **เพราะยังหลงในความมาก หลงในผลที่ตนได้ ตนมี ตนเป็น แล้วจะเพียรเอาให้ได้อีกตามประสาที่ยัง "ไม่รู้" (อวิชชา) ว่าตนได้อะไร ? ตนหลงอะไร ? หลงสะสมอะไรไว้ ? เป็นของดีแล้วล่ะหรือ ? ทั้ง ๆ ที่ สมบัติอันสะสมลงไปไว้ในห้วงจิตทั้งหลายนั้น คือ "กามคุณ" !**

ถ้าคิดเผิน ๆ อย่างโลก ๆ หรือ คิดกันทางวัตถุนั้น **ก็ดูเหมือน "ดี"** ประหนึ่ง*เป็นผู้ได้เป็นผู้มีเสียเหลือหลาย ทำได้สำเร็จจนถึงสุดยอด สะสมได้แล้วอย่างมาก* ซึ่งช่างดูน่าภาคภูมิ น่าชื่นชมยินดีเสียเหลือเกิน ก็จริง !

259

แต่ถ้าเข้าใจเป็นธรรม โดยเฉพาะเป็น "โลกุตตระ" **จะเห็นว่า "เสีย"** *เพราะที่สั่งสม สร้างความมากมี ความยึดอารมณ์กาม หรือ "กามคุณ" แท้ๆไว้นั้น คือ การสร้างความยึดถือสะสม สร้างความเสพย์ติด "โลกียารมณ์" หรือ "กามารมณ์" ต่างๆให้ตนเอง มันทำให้ตนต้อง "หลงกำหนัดใคร่อยาก" หนักขึ้นๆ ต่างหากเล่า ! มันไม่ใช่วัตถุดอก ! แต่มันคือ "กามคุณ" แท้ๆ* **ที่สั่งสมลงไปเป็น "อาสวะ" ของตน** *มี "กามตัณหา" นั่นเอง สั่งสมลงไปผนึกแน่นอยู่ ตกผลึกจับเกาะแข็งอยู่ ในโกดังของจิต นำมากองทับถม "อุปาทาน" ไว้ ยึดไว้อยู่ก้นบึ้งของจิต* **"สมบัติ" ที่ผู้คนหลงใหลนี้และได้ไว้นั้นเป็น "กามคุณ" อันคือ ความปรารถนาอยากใคร่ เป็นความเร่าร้อนดิ้นรนแท้ เป็นตัว "ความทุกข์" โต้งๆ นะ !** *เห็นได้ไหม ? เพราะที่เราหลงว่า เป็น "ความสุข" อันเขาเริ่มมีเริ่มเป็นกันมาตั้งแต่เทวดาชั้น ๑ มาจนชั้นสุด คือชั้น ๖ นี้นั้น ไม่ได้เสพย์อะไร! ไม่ได้รับอะไร ! ไม่ได้ทำอะไร! ไม่ได้สาระอะไร ! นอกจาก "กาม" ที่หลงเรียกว่า "กามสุข" (กาม-สุขัลลิกะ) ซึ่งก็คือ "สุขัลลิกะ" โดยแท้ๆ* (สุขัลลิกะ แปลว่า ความหลอกคือสุข หรือ สุขคือความหลอก, ความไม่จริง) *และก็หลงยินดีขึ้นใจเอาเองว่าเป็นสวรรค์ชั้น "กามาวจร" ซึ่งแท้ๆก็คือ* **หลงเวียนว่ายดำผุดดำว่ายอยู่ในทะเลกามจริงๆ**

ดังนั้น สิ่งที่เขาผู้นี้ หรือ จิตวิญญาณนี้ ได้ แท้ๆ จึงคือ **ความร้ายแท้ๆอยู่นั้นเอง** เพราะ**มันหมายถึง "กามานุสัย" หรือ "กามาสวะ" แน่ๆ จริงๆ ของคน "ผู้หลงกาม"** *ชั้นที่ ๖ นี้ จึงยิ่งเป็นจิตที่* **จะเรียนรู้และจะละคลาย ล้าง วางออก***ได้ยากสุดทีเดียว* เพราะสุขุมลึกซึ้งชั้นสุดของจิตชั้น "กามาวจร"

"จิต" ที่เพิ่ม "ตัณหา" เพิ่ม "ราคะ" หรือ สะสม "อุปาทาน" อยู่เช่นนี้ **จึงไม่ใช่รูปรอยของ "จิต" ที่จะเป็น "โพธิ" อย่างแน่แท้** เพราะฉะนั้นการบรรยายแบบ "ปุคคลาธิษฐาน" ว่า **วิญญาณ หรือ จิต "โพธิสัตว์"** จึงไม่มาเกิดอยู่ในภูมิเทวดาชั้น ๕–๖ *(อันสูงกว่าชั้น ๔)* ก็ถูกต้องแท้จริง ด้วยประการฉะนี้

260

เนื่องจาก "จิตโพธิสัตว์" นั้น คือ **จิตที่เกิดปัญญาญาณ (ตรัส-รู้)** รู้แจ้งกาม รู้แจ้งโลกีย์ เข้าใจระดับจิต ที่จะถลำลึกลงไปเป็น**อุปาทานใหม่**ได้ และละคลาย หน่ายกาม หน่ายโลกีย์ และ จะถอน**อุปาทานเดิม** ที่อยู่ในจิตเทวดาชั้น ๕ – ๖ นี้ อันที่ตนเคยมี เคยหลงมาก่อนแล้ว โดยตรงโดยแท้เสียด้วยซ้ำไป ซึ่งเป็นจิตที่ตรงกันข้ามกันอยู่ เห็นไหม ? ว่า **ยิ่งสูงมันยิ่งเสีย ยิ่งลึกมันยิ่งยาก** แต่ถ้าไม่รู้จริง มันก็จะยิ่ง "**หลง**" **ในความสูง ในความลึกยิ่ง ล้ำยิ่ง** ตามประสาพาซื่อ นั่นเอง

ดังนั้น ผู้ยังไม่เข้าใจ "ธรรม" หรือ ผู้พาซื่อ จึงอธิบายเตลิดออกไปเป็น "ปุคคลาธิษฐาน" ว่า เทวดาชั้น ๖ "ปรนิมมิตวสวัตดี" นั้น เป็นเทพยดา ชั้นที่มีความสุขเพลิดเพลินในกามคุณทั้ง ๕ เป็นอย่างยิ่ง โดยที่ตนไม่ต้องเนรมิตขึ้นเอง แต่มีเทวดาองค์อื่น คอยเนรมิตให้ สมตามความปรารถนา ทุกประการ มีท้าวปรนิมมิตตะ-เทวราช หรือ ท้าววสวัตดีเทวราช เป็นผู้ปกครอง และล้วนเป็นอากาสัฏฐเทวดากันทั้งนั้นแล้วในขั้นนี้ (**อากาสัฏฐเทวดา** นั่นคือ *เทวดาที่สุขุมละเอียดยิบประหนึ่งเป็นอากาศทีเดียว* ที่จริงนั้น มัน "ยิ่งกว่าอากาศ" เป็นไหน ๆ แต่ก็พูดวน นำมาเทียบกับอากาศอยู่อย่างนี้แหละ เพราะมันก็มี วัตถุ กับ จิต เท่านี้ ที่จะต้องเทียบกันไป ๆ มา ๆ)

ซึ่งก็จริง ! เมื่อมองในแง่ของผู้เสพย์กาม ยิ่งมีมุมเหลี่ยมที่จะเสพย์ รูป–รส–กลิ่น–เสียง–สัมผัส โดยแบบ โดยวิธี โดยบทบาทต่างๆ ให้แปลกๆ พิสดารวิจิตรมากมายก่ายกองเท่าใดๆ ก็ยิ่งดูมันพรั่งพร้อมมากมายร่ำรวย กำไรมโหฬารพันลึกดีเท่านั้นๆแหละ และที่ไม่ต้องเนรมิต ก็เพราะเนรมิตไว้แล้วตั้งแต่ชั้น "นิมมานรดี" มีผลพร้อมแล้ว ตอนนี้ก็มีแต่ "หลง" ยินดีพอใจ ใน "กามนิมิต" คือ รูปรอยของกามที่ตนได้สั่งสมกำหนดหมายติตราลง อย่างลึกสุดก้นบึ้งของจิต ทั้งที่ได้กำหนดหมายลงไปเป็น "โลภะมูลจิต" บ้าง (ชอบ) และ "โทสะมูลจิต" บ้าง (ไม่ชอบ) เพราะยังมี "อวิชชา" เพราะยังไม่ได้ทำลาย "โมหะ" ให้แก่ตนเลย นั่นเอง และตามความเป็นจริงแล้ว มันมีแต่สภาพ "ความยึดมั่นถือมั่น" มันมีแต่ "อุปาทานขันธ์" (กองแห่งความยึดติด) ที่ฝนึกลงไว้ในจิตนั่นต่างหาก *มันหาได้มี "สมบัติวัตถุ"*

261

หรือ แม้แต่ "อารมณ์เสพย์" นั้นๆ ไม่ มันไม่มีแม้แต่ "รส" ของกามใดๆ แต่มันคือลักษณะของการยึด การตีตราตรึงตรา จดจำ"กามคุณ"ต่างๆ ไว้ มันคือ "รอย" คือ "รูปรอย" คือ "นิมิต"(เครื่องหมายที่ผนึกไว้) หรือ "นิมิต"คราบของ "กามคุณ" ทั้งหลายนั่นต่างหากไว้ จงคิดดูดีๆ มันได้ของดิบของดีอะไรกัน ที่ไหน ? มันเป็น"โลกียสมบัติ"ขี้กะโล้โท้ต่างหาก มันใช่เพชร ใช่ทองคำ ฯลฯ ก็เปล่าทั้งสิ้น! **แต่มันคือ "เชื้อ คือ มูลรากแห่งความพาวน พาไม่จบ" จริงๆ นะ !** มันชวยแสนชวยแท้ๆ เพราะ บางทีเขาก็เอาเพชร เอาทองคำนั่นแหละ ไปแลก ไปเปลี่ยนเอา "สิ่ง" นี้มาเป็น "สมบัติ" เห็นให้ชัดกันเถิด มันหาใช่ "อริยสมบัติ" อันเป็นโลกุตตระ ไม่ ! แต่เมื่อจิตวิญญาณที่ยังมีโมหะครบอยู่ ก็ย่อมยังไม่รู้ได้ง่ายๆ ดอกว่า ได้อะไร ? เมื่อได้ ! เมื่อมี ! เมื่อเป็นไปตาม**โลกนิยม** (คือ *ได้สั่งสมคราบของ "กาม" ลงไปเป็นอาสวะ*) เมื่อจิตยังหลงตามกระแสโลก ก็ย่อมยังหลง "ยินดี" มีสุขใจอยู่ตามแบบชาวโลก เพราะตนหลงใน "ความได้" หรือ "ความมี" อยู่นั่นแล จนกว่าจิตจะทวนกระแส พ้น "มิจฉาทิฏฐิ" จึงจะกลับความรู้สึก

จิตที่เสพย์ จิตที่สุขด้วยรสกามแท้ๆนั้น มันอยู่ที่เทวดาชั้น ๓–๔ นั่นคือ สุข เพราะอารมณ์เสพย์ (สุขัลลิกะ) ส่วนจิตชั้นที่ ๕–๖ นี้ ถ้าจะจัดให้เป็น**รสสุข** ก็เรียกได้ว่า "**หลงเป็นสุขกับอุปาทาน**" (**กับ รอยตราตรึง**) *ไม่ใช่หลงได้สุขเพราะกำลังเสพย์กามหรอก* มันสุขใน "ของแห้ง" ไม่ใช่สุขกับ "ของสด" ดอก ! มันลึกซึ้งละเอียดซ้อนเป็นคนละสภาวะธรรมแล้ว จึงเรียกว่า "ประณีต" หรือ สุขมละเอียดขึ้น ถ้าเทียบกับพ่อค้า ดั่งที่ได้ยกตัวอย่างที่ผ่านมานั้น "สุข" ชั้นนี้ คือ สุขใน*ตอนกำลังลงบัญชีรายได้*โน่น ส่วนสุขของเทวดาชั้น ๓–๔ นั้น สุขใน*ตอนกำลังรับเงินจากลูกค้าสดๆร้อนๆ* รสชาติมันร้อนซ่าแซบใจ หรือ เย็นชื่น อันแตกต่างกันอยู่ ซึ่งมีสภาวะแนบเนียนประณีตผิดกันด้วย ก็เป็นจริง

และถ้า**จิตวิญญาณ**ของคนผู้ใด เมื่อจิต*เทวดาชั้นที่* ๔ ถึงขั้นมี**ดวง "โพธิสัตว์"** **เกิด** คนผู้นั้น ก็**จะเริ่มลดความเป็น เทวดากามาวจร**

262

ของตนลง แล้วเมื่อนั้น "คนผู้นี้" ก็ได้ชื่อว่า **เป็นผู้จะมีการได้ "ตรัสรู้" (โพธิสัตว์) แท้** อย่างต่ำ หรือ ขั้นเล็กน้อย ก็จะได้เป็นพระอริยเจ้าที่เรียกว่า "เสขะบุคคล" เป็นภูมิต้น หรือ อย่างกลาง ก็จะได้เป็น "พระอรหันต์" และอย่างสูงสุด ก็จะได้เป็น "พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า" แล้วแต่ฐานะแห่งบารมีของแต่ละบุคคล นี่คือ **"อุบัติเทพ"** คือ **การเกิดแท้เกิดจริงของจิตของวิญญาณ** โดย**ผุดเกิด**เปลี่ยนภูมิจาก "สมมุติเทพ" ขั้น "ปุถุชน" เปลี่ยนโคตรขึ้นไปเป็น "อริยะภูมิ" หรือ ดับโคตรจาก "โลกียบุคคล" เกิดใหม่ในโคตรของ "โลกุตตรบุคคล" หรือ จาก "เสขะภูมิ" เกิดใหม่เป็น "อเสขะภูมิ" หรือ ขั้นสูงสุดจาก "ภูมิมหาโพธิสัตว์" ขึ้นเป็นโลกุตตรภูมิขั้นสูงสุดเป็น "สัมมาสัมพุทธเจ้า" **ซึ่งล้วนเป็นการ ผุดเกิด ทันทีในร่างของคนผู้นั้นร่างเดิม**นั่นเอง อันเป็น "รูปขันธ์วิบาก" ของจิตชาติที่แล้ว

"อุบัติเทพ" ก็คือ คนเป็นๆ อีกหนะแหละ อยู่ในกายยาววาหนาคืบกว้างศอกอันเดิมนี้ "เกิด" จริง "อุบัติ" จริงกัน**อยู่ในจิต–เจตสิก–รูปของเรานี่เอง** จึงจะเป็น "ปรมัตถ์" แท้ และเมื่อ**เกิด** เราก็รู้แจ้งในกายในเวทนาในจิตในธรรมของเรานี่แหละ จึงจะเป็น "ปัจจุบันธรรม" เป็นสติปัฏฐานแท้จริงอันเรียกว่า "โลกุตตรธรรม" ได้ ทั้งเป็น "มนุษย์ชมภูทวีป" ที่มี "สติมันโต" (คือ มี "สติ" เต็มครบพรั่งพร้อม) มี "สูรภาโว" (คือ สภาพธาตุขันธ์ครบพร้อม) และ เป็น "อิธ พรหมจริยวาโส" คือ สามารถตรัสรู้ได้จนเป็นที่สุดกัน ในบัดนี้ ในร่างที่เป็นคนนี่แหละ อันพูดกันรู้ได้ เห็นได้ พิสูจน์ได้เป็น "เอหิปัสสิโก" กันจริงๆ มิใช่ไปลึกลับซับซ้อน เป็น "อมนุษย์" ที่รู้ไม่ได้เห็นไม่ได้อยู่ในฟากฟ้าแดนดินไหน ! เมื่อจะอธิบายกันเป็น "ปรมัตถสัจจะ" กันจริงๆ ต้องพยายามให้เป็น "ปัจจุบันธรรม" เสมอๆ

จิต – เจตสิก – รูป ของผู้ใด *ยัง "อุบัติ" ไม่ถึงขั้นสูงยอดสุด* **ก็ยังอาจจะ "อุบัติ" ได้อีก** ในกายยาววาหนาคืบกว้างศอกร่างเดิมนี่แหละ เสมอ **เป็น "อุบัติเทพ" อีก** จริงๆ *ผุดเกิดๆ เป็น "อริยะจิต" ขั้นต่างๆ* ไปเรื่อยๆ

263

มีโสดาบัน สกทาคามี อนาคามี จนที่สุด**เกิดเป็น "วิสุทธิเทพ"** อันคือ "อรหัตตผลจิต" ก็ย่อมได้ ตามฐานะแห่งบารมีของแต่ละคน ซึ่งอาจจะเกิดได้แค่ เป็นพระโสดาบัน ก็มี อาจจะเกิดได้ยิ่งกว่าขึ้นไปอีก เป็นพระสกทาคามี ก็มี เกิดยิ่งขึ้นไป เป็นพระอนาคามี ก็มี จนเป็นพระอรหันต์ ก็มี หรือ ถ้าคนๆนั้น เป็นพระบรมโพธิสัตว์ มหาสัตว์ ก็ "**อุบัติ**" **เป็น "วิสุทธิเทพ"** ขั้นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าเลย ก็ย่อมได้ **ในร่างกายอันเป็นคนเป็นๆ นี่แล** อย่าไปมัวโยกโย้โอ้เอ้อยู่กับเทพ–เทวดา หรือ จิตวิญญาณนอกตัวเรา ที่เป็นสัตว์ เป็นบุคคล ตัวตนของเขาอื่น ใครอื่นอยู่ ณ ถิ่นไหน แดนใดกันอยู่นักเลย มันเสียเวลา และ ไม่ใช่ "เอกายน มรรค" ทั้งไม่ใช่เนื้อหาสาระที่ควรเป็น ควรได้อย่างสูงสุดในปัจจุบันนี้ (ปรมัตถธรรม) ด้วย เราเรียนรู้ "สมมุติสัจจะ" ก็เพื่อจะเข้าใจสภาวะธรรมทั้งหลาย เป็นรูปรอย เป็นเค้าโครง เท่านั้น เมื่อเข้าใจแล้วก็อย่าไปมัวยึดจริงเป็นจังอยู่แค่ "สมมุติบัญญัติ" ทั้งหลายเป็นอันขาด ต้องนำมาใช้อ่านเทียบ อ่านเคียงเข้ากับจิต–เจตสิกของเรา ให้เห็นแจ้งจริง ถึงความเกิดของกาม–ของกิเลส และเห็น "กามดับ–กิเลสดับ" อยู่ที่จิตของเราจริงๆ เทอญ จะจริงสูงสุด ก็ที่เรา ทำที่เรา เห็นที่เรา แจ้งที่เราเป็น "สัจฉิกตภาว" (สภาพที่ตนทำให้แจ้งแล้วในตน) ให้ได้ จึงจะ**ดีสุดสูงสุด (อนุตตริยะ)**

มันจะได้แค่ใด ก็ขอให้**ทำให้จริง** มี สัจจะ–ทมะ–ขันติ–จาคะ ให้แท้เกิด ซึ่งมันอาจจะช้าจะเร็วตามฐานะ ตามอินทรีย์พละ บางคนอาจจะ**เป็น "เนยยะบุคคล"** คือ เป็นผู้ที่ต้องเรียนต้องฟังธรรมมากหน่อย ไต่ถามมากหน่อย ประพฤติธรรม โดยสมาคม โดยคบหา โดยสนิทสนมกับกัลยาณมิตรเสมอๆ จึงจะบรรลุ บางคนอาจจะ**เป็น "วิปัญจิตัญญูบุคคล"** คือ เป็นผู้ที่พอท่านจำแนกเนื้อความแห่งภาษิต โดยย่อให้พิสดารสู่ฟัง ก็บรรลุได้ หรือ บางคนอาจจะ**เป็น "อุคฆติตัญญู"** คือ เป็นผู้ที่พอท่านยกหัวข้อขึ้นแสดง ก็บรรลุทันที ย่อมมีได้เป็นจริง ตามฐานะตามอินทรีย์พละบารมีอันมีแล้วจริง ถูกที่สุดคือ เกิดมาเป็นคนได้เป็นวิเศษสุดแล้ว จงพากเพียรใฝ่ธรรมประพฤติธรรมให้ได้เกิด และขอให้ "ทำให้จริง" เรียนให้ดี ทำความเห็นให้ตรง แล้วจะได้ผลแน่นอน ขออย่างเดียว

อย่ามัวทำตนให้เป็นคนประเภท "ปทปรม" เลย

คนผู้เรียกว่า เป็น "**ปทปรมบุคคล**" เป็นอย่างไร ?

ก็คือ เป็นผู้ได้ฟังพระพุทธพจน์ก็มาก กล่าวก็มาก จำทรงไว้ก็มาก แถมบอกสอนเขาอยู่ก็มาก **แต่ตนเองสิ ไม่มีการบรรลุมรรคผล ในชาตินี้เลย** (จากพระอภิธรรมปิฎก ปุคคลบัญญัติปกรณ์ จตุกกนิทเทส ข้อ ๑๐๘) บุคคลผู้เป็น "**ปทปรม**" นี่แหละ น่าสงสาร เป็นที่สุด

และยิ่งถ้าใครผู้ใดไปเรียนอย่างหลง ๆ ยึดเอาผิด ๆ ว่า "**อุปัติเทพ**" นั้น คนเป็น ๆ นี้ ไม่มีโอกาส ! เป็นไม่ได้ จะเป็นได้ก็ต่อเมื่อตายไปแล้ว (คือ สิ้นลมปราณ กายแตกตาย) แล้วก็ตั้งอกตั้งใจอยู่แต่กับการสร้างตน ก่อตนให้เป็น "สมมุติเทพ" อยู่นั่นแล้ว ไม่ไถ่ถอนถอดถอน มันก็จะเพียงได้วนอยู่แต่กับ "สมมุติสัจจะ" อยู่นั่นเอง เกิด ๆ ตาย ๆ อยู่กับ "สมมุติสัจจะ" วนอยู่กับโลกีย์อยู่เท่านั้น เพราะแม้ "**อุปัติเทพ**" ก็ไป**อธิบายเป็น "สมมุติสัจจะ"** คือ ไปหมายเอา สัตว์ ตัวตน บุคคล นอกจิต–เจตสิก–รูปของเรา ณ บัดนี้เสียแล้วนี่ และยิ่ง "วิสุทธิเทพ" แล้ว ยิ่งเชื่อกันเลยว่า ไม่มีแล้วในโลกปัจจุบันนี้ ก็เลยยิ่งหมดท่าเลยทีเดียว เพราะเพียง "**กัมมัสสกตาญาณ**" **ของเขา** ก็เป็น "มิจฉาทิฏฐิ" เสียแล้ว แน่ ๆ คือเห็นว่า *สมณพราหมณ์ (พระหรือ ผู้ปฏิบัติธรรมแท้ ๆ) ซึ่งปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ประกอบด้วยความรู้ยิ่ง เห็นจริงประจักษ์แจ้งในโลกนี้และโลกหน้าด้วยตนเองแล้ว และประกาศโลกนี้โลกหน้าได้ ด้วยตนเอง ให้ผู้อื่นรู้ได้นั้น* **ไม่มีเสียแล้วในโลกนี้** จึงเท่ากับผู้นั้น แม้จะศึกษาธรรมะ ก็เปรียบเหมือนกับ **ผู้ที่จะก่อไฟ โดยตนเอง ก็เชื่อแน่เสียแล้วว่า โลกนี้ไม่มีเชื้อไฟเลย** แล้วเขาจะได้อะไร ? นอกจากได้แต่เรียน ๆ ไปทำอะไรต่ออะไรไปอย่างสะเปะสะปะไปเท่านั้น แม้เขาจะคิดว่า ตนมี "พระรัตนตรัย" เป็นที่ยึดถือ **เขาก็ไม่อาจจะได้ "แก้ว" แท้ ๆ โดยเฉพาะ "พระอริยะสงฆ์" ผู้จะเป็น "กัลยาณมิตร" อันเป็นทางแห่งการตรัสรู้** เพราะ

เขาไม่มี "อัฏฐปุริสสปุคคลา" (พระอริยบุคคล) โดยเขามี "ทิฏฐิ" (ความเห็น) ว่า ไม่มีเสียแล้วในโลก และมี "อุปาทาน" (ความยึดมั่น) ว่า ใคร ๆ ก็ไม่ใช่พระอริยะ ใครใดก็เลยไม่อาจเป็น "สังฆรัตนะ" เพราะไม่ใช่ "อัฏฐปุริสสปุคคลา" คือ ไม่ใช่ "พระอริยะ" สักคนเสียแล้วนี่ ! เขาจึงจะยึดถือความเห็นของตนเป็นใหญ่ ก็ได้ชื่อว่า มี "ทิฏฐุปาทาน" แน่แน่ว พร้อมกับเป็น "อัตตาธิปไตย" อย่างเต็มตัว

เมื่อเป็นดังนี้ แม้ผู้นี้จะเลือกพระสงฆ์รูปใดเป็นครู จะเลือกคนผู้ใดเป็นอาจารย์ ก็เป็นผู้ที่อยู่ในลักษณะ "**คนตาบอด จูงคนตาบอด พากันเดินไป ซึ่งคนหน้าก็บอด คนกลางก็บอด คนท้ายก็บอด**" ถูกต้องแล้ว ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ใน "เตวิชชสูตร สีลขันธวรรค ทีฆนิกาย ข้อ ๓๗๑"

พระพุทธองค์ทรงยืนยันไว้ใน มหาปรินิพพานสูตร ว่า **ยังมีผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ อยู่ตราบใด โลกไม่ว่างจากพระอรหันต์** จึงจะต้องทำความเข้าใจกับคำว่า "**ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ**" ให้ดี ๆ ให้ตรง ๆ ให้เข้ากับธรรมวินัยให้แท้ ๆ มาก ๆ เป็นหลักยืนยันให้ได้ มิฉะนั้นเราจะเข้าใจผิดเป็นว่า *"อุบัติเทพ" ก็ไปยึดเอารูปเอากายเอาจิตเอาวิญญาณนอกตัวเราไปหมด "วิสุทธิเทพ" ก็เลยพาลไม่มีเอาเลยเสียอีก* ก็จบเห่กันเท่านั้น !

"**วิสุทธิเทพ**" ก็มีเป็นระดับ ๆ **จิตใด วิญญาณใด** ที่สำรอกกิเลสตัณหาอุปาทานออก **ในเรื่องที่ตนยึดติดอยู่** จนพ้นสิ้นอาสวะ**สำหรับเรื่องใดเรื่องนั้น** ได้บริสุทธิ์บริบูรณ์ **จิตเช่นนั้น วิญญาณของเราเช่นนั้น** นั่นแหละ เป็น "วิสุทธิจิต" เป็น "วิสุทธิเทพ" แล้ว **อยู่ในคนเป็น ๆ มีได้เป็นระดับ ๆ จริง ๆ** เป็น "อรหัตตผลจิต" ที่ละดวงละดวงไป จง "ทำ" จงสั่งสมสร้างจิต "วิสุทธิเทพ" ในชาติที่ได้เกิดมาเป็นคนขณะนี้ จะไปมัวรีมัวรอเอาอีกไม่รู้กี่ชาติต่อกี่ชาตินั้น ไม่ควร ! เพราะผู้ไม่เข้าใจ "ปรมัตถสัจจะ" เรียนไม่ถูก "ปรมัตถธรรม" ทั้ง ๆ ที่ได้ชื่อว่า ตนเรียน "ปรมัตถธรรม" อยู่แท้ ท่องกันแย่

อ่านกันเยอะ อยู่นั่นเอง แล้วก็เน้นชี้หลงเลอะกันไปจับผิดจุด ไปมัวทำตนเป็น "**มนุษย์อปรโคยานทวีป**" (หรือ **มนุษย์อมรโคยานทวีป**) คือ ผู้หลงสร้างแต่อนาคตอันไกลที่ไม่รู้จักถึงสักที หรือ ผู้หลงสร้างแต่อนาคตอันไกลที่ไม่พบจุดถึงซักจุด หรือ เรียนรู้แต่จิตวิญญาณของผู้จะเกิดอยู่ที่อื่นอันนอกตัวเราเองเสียหมด และ ไปมัวทำตนเป็น "**มนุษย์ปุพพวิเทหทวีป**" คือ ผู้ยังงมโข่งอยู่แต่กับวิญญาณอดีต จิตในนิทานปรัมปรา ไม่หันมาจับจิต ตรวจวิญญาณของตนอันเป็นปัจจุบันให้ได้ ตนเป็น "**มนุษย์ชมภูทวีป**" แท้ๆ ที่มี "สติสัมปชัญญะ" ดีๆ เต็มๆ แท้ๆ (สติมันโต) มีรูป–นาม ขันธ์ ๕ มีทวาร ๖ ครบครัน ฯลฯ (สุรภาโว) อันอาจจะตรัสรู้ถึงที่สุดได้ในชาตินี้ ในโลกนี้ ไม่ต้องไปคิดถึงโลกหน้า ผลัดไปให้โลกหน้า(อิธ พรหมจริยวาโส) เลยกลายเป็นมนุษย์ทวีปอื่นไปหมด จึงไม่อาจจะเป็น "**มนุษย์อุตตรกุรุทวีป**" คือ ผู้ได้ตรัสรู้เป็นผู้หมดความหวงแหน ผู้ไม่ถูกโลกครอบครองอีกแล้ว (อปริคคหะ) เป็นผู้มีอายุที่แน่นอน (นิยตายุกะ) เป็นผู้ไม่ยึดถือสิ่งใดว่าเป็นของตนแล้ว เป็นผู้พ้นทุกข์ได้(อมมะ) และคือ "**อุบัติ**" **เป็น** "**วิสุทธิเทพ**" นั่นเอง โดยจากเดิม เราเป็น "สมมุติเทพ" ผู้หลงกาม แล้วก็ทำให้จิต–เจตสิกของเราเป็น "อุบัติเทพ" ที่เลื่อนขึ้นเป็น "โพธิสัตว์" ให้ได้สูงขึ้นๆ จนที่สุดเป็น "วิสุทธิเทพ"

การเรียนรู้เรื่อง "**เทวดา**" จึงจะต้องเรียนรู้ให้ถูก "ปรมัตถ์" ไม่เช่นนั้นเราจะไม่ได้อะไรเลย นอกจากไปรู้ "สมมุติบัญญัติ" ต่างๆ เป็นตัวเป็นตนบุคคลเราเขา อยู่ข้างนอกตน นอกตัวเราผู้ปฏิบัติ *นักปฏิบัติธรรมผู้หวังผลนิพพานจะต้องพยายามจับ***จิต–เจตสิก–รูป** *อ่าน***กาย–เวทนา–จิต***ของเราให้แจ้ง* "**ธรรม**" *อันอยู่ในตัวของเรา ให้ได้จริง ๆ และจะต้องเข้าใจ* "**สภาวะ**" **ของ** "**เทวดา**" *ให้ถูกต้องดีแท้ให้ได้ จึงจะรู้แจ้งแทงออกขัด* แม้**ความเป็น "โพธิสัตว์" จุติ** ก็จะต้องจุติลงมาสู่ภูมิจิตอันเป็นแดนสวรรค์เป็น "ดุสิตภูมิ" ของเราเอง ในกายยาววาหนาคืบกว้างศอกนี้ อย่าให้ไปจุติที่อื่น ให้ปฏิสนธิในตัวจิต–เจตสิก–รูปของเรา อันคือ "คนเป็นๆ" นี่แหละ มิใช่เรียน "พุทธศาสนา" ถึงขั้นปรมัตถธรรมแล้ว ได้ความรู้แค่ "ปุคคลาธิษฐาน" ได้มากได้มายกันแต่ "นิทาน" ส่วน "นิพพาน" นั้น ไม่พาน

267

ไม่พบแม้สักเท่าธุลี ก็แย่กัน ! เช่น ไปมีแต่นิทานของบุคคลอื่น สัตว์อื่น อยู่นอกตนนอกตัวเรา เหมือนผู้ศึกษาศาสนาลัทธิอื่น ที่เขายังไม่ละเอียดลึกซึ้งเข้าไปถึง "ปรมัตถธรรม" แท้ ถ้าอย่างนั้น เสียท่าจริงๆ ที่อุตส่าห์ **ได้เกิดมาพบศาสนาพุทธ** ซึ่งเป็นการยาก ประการหนึ่งในความยากทั้งหลาย อันจะพึงมีได้ เป็นได้ในสัตว์โลก **เราต้องก่อ "พุทธะ" สร้าง "ธรรมะ" ให้ "เห็นตถาคต" ในจิต ในวิญญาณของเราให้ได้** *แต่ไม่ใช่ไปนั่งหลับตาปั้นรูปนิมิตของ "ตถาคต" ขึ้น เป็นลิเกละครดอกนะ !* **เพราะตถาคต ไม่ใช่รู้ "รูปนิมิต" "ตถาคต" คือ "ธรรม" ตถาคต คือ ญาณ และ วิมุติ หรือคือ ปัญญา และ ความละคลาย**

ผู้มีจิตยังไม่ละเอียด ยังแยก ต้น–กลาง และ ปลาย ไม่ออก ด้วยสภาพหมุนรอบเชิงซ้อน(ปริวัฏฏ์ ๓ หรือ "คัมภีราวภาโส") แล้ว จะรู้ไม่ได้ง่ายๆ เลย มันไม่ใช่เรื่องจะเดาจะคาดคะเนเอาได้ แต่ต้องมีอำนาจปัญญา (ญาณ-ทัสสนะ) ที่ละเอียดลึกซึ้งอย่างแท้จริง จึงจะหยั่งเข้าไปรู้ เข้าไปแจ้งในจิต–เจตสิกส่วนนี้

"ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นก็จึงจะเห็นตถาคต" จริง ! และไม่ใช่ตถาคตในรูปของนิทาน (เรื่องเล่าปรัมปรา) ทั้งไม่ใช่ตถาคตในร่างของพระสิทธัตถะ และก็ ไม่ใช่ตถาคตอันเป็นรูปเป็นโฉมกาย ในแบบนิมิตของพวกนั่งหลับตาทำสมาธิเข้าจึงจะเห็นได้ด้วย ผู้ใด "เห็นตถาคต" นั้น เห็นกันทั้งๆ ที่ลืมตา ทุกขณะทุกเวลา เห็นด้วยสติสัมปชัญญะเต็มๆ ตื่นโพลงๆ นี้แล เพราะมันคือ "ธรรม" ที่ผู้นั้นได้ ผู้นั้นบรรลุแล้ว ตามภูมิ ตามระดับ ที่แท้จริง อันได้แก่การรู้แจ้ง ในสภาวะ ที่เราเคยยึดผิด หลงผิดมาแสนนาน แล้วมาได้รู้แจ้งแทงทะลุออก อย่างชัดเจนถึงใจ มันใสมันสว่างมันจ้ากระจ่างขึ้นที่ในจิตอย่างแท้จริง แน่นอนเชื่อมั่น พร้อมกับจิตเรา วางสภาวะที่เคยยึด เคยเชื่อ เคยติดเก่าๆ ได้ อย่างง่ายดายลงทันที **นั่นคือ "เห็นธรรม" หรือ "เห็นตถาคต"**

268

มิใช่เห็นดวงแสง ดวงสี หรือ ดวงแก้ว ดวงไฟ หรือ เห็นภาพโน้น รูปนี้ เรื่องนั้น ไปตลอดจนเห็นภาพพระพุทธเจ้าในขณะหลับตาสมาธิอย่างที่มีผู้หลงเข้าใจผิดกันอยู่มากหลายนั้น ไม่ !

มันเห็น "จิต" ของตนเองแท้ๆ ที่เบิกบานสดใสอยู่ เพราะขาด หรือ หลุดพ้นอารมณ์โลภ อารมณ์เคือง อารมณ์ "หลง" ในสิ่งนั้นเรื่องนั้นได้แล้ว**(ผู้เบิกบาน)** รู้ชัดเห็นจริงแจ้งแก่ตน สงบอยู่ในตน สบายอยู่ที่จิตตน นี่แหละ**(ผู้รู้)** เป็นอยู่ได้ทั้งๆ ที่จะมีหู มีตา มีจมูก มีลิ้น มีกาย รับสัมผัสแตะต้องสิ่งนั้น เรื่องนั้นอยู่ ก็ตาม **(ผู้ตื่น)** ดังนี้

สรุปความแล้ว **เทวดา "ฉกามาวจร"** อันมี **มหาราชิกา–ดาวดึงสา–ยามา–ดุสิต–นิมมานรตี และ ปรนิมมิตวสวัตตี** มันก็คือ จิตวิญญาณที่อยู่ในตัวตนคนเราเป็นๆ นี่เอง ผู้เรียน "ปรมัตถธรรม" จะต้องหยั่งเข้าไปให้รู้ ให้เห็นด้วย**ตาทิพย์(สัมผัสรู้ด้วยความละเอียดลึกซึ้ง)** เห็นด้วยตาปัญญาของเราเอง ให้แจ้งแทงทะลุให้ได้ สัมผัสสภาวะที่มีในตนเองให้ออกจริงๆทุกคน อย่าไปมัวเมาหลงปักหลงยึด หลงจริงหลงจังอยู่กับเทวดาที่เปรียบเทียบเป็น "ปุคคลาธิษฐาน" อยู่นอกตนนอกตัวของเรากันหนักนัก แล้วก็หัดละคลาย อย่ายึดถือ อย่าให้มีเทวดาเหล่านั้นมันสิงแนบแอบบงการอยู่ในตัวเราเป็นอันขาด เราจะไม่เป็นทาส "เทวดา" โดยเด็ดขาด อย่าว่าแต่ "เทวดา" ที่เป็น "ปุคคลาธิษฐาน" นอกตนนอกตัวของเราเลย แม้แต่ "เทวดา" ในตัวของเราเอง อันคือจิต–เจตสิก–รูป หรือ เป็นวิญญาณในเราแท้ๆ ที่เสพย์สุขเป็นเทวดาฉกามาวจรทั้งหลาย เราจะไม่เป็นทาสมันด้วยประการใดๆ อย่างแท้จริง เราย่อมรู้ดีรู้ชอบ ย่อมรู้เหมาะรู้ควร รู้พอดีที่จะกระทำในกาละนั้น ในเทสะนั้น มิใช่ "เทวดา" เป็นผู้สั่งเราให้กระทำ แต่หากเราจะทำก็ด้วย "ความรู้ชัดแจ้ง" ของเราเองว่า เป็น "กุศลธรรม" เราจึงกระทำ ถ้าควรหยุดควรวาง เราก็เป็นผู้รู้เหมาะรู้ควร จึงจะวาง จึงหยุด จึงไม่กระทำ ไม่แตะต้อง เราย่อมรู้ดีรู้ชั่วด้วยปัญญาอันยิ่งของเราให้ได้

269

เรา**ดับอายุ**ของ "สมมุติเทพ" ตั้งแต่ยืนยาว และอย่างหยาบ ลงได้ คราใดก็คือ การเกิด "อายุ" ของ "อุบัติเทพ" กันครานั้น จนกระทั่งแม้แต่ "อุบัติเทพ" ชั้นต่ำ ก็จะถูกปราบถูกดับ "อายุ" ลงไปอีก เป็น "อุบัติเทพ" ที่สูงขึ้น ๆ สู่ความเป็น "วิสุทธิเทพ" เป็นที่สุดจนได้เสมอ

เช่น เรา**ดับเทวดา** ที่มี "อายุ" ซับซ้อนเข้าไปสั่งสม เป็น "ปรินิมมิตวสวัตติ–นิมมานรดี" ได้ เพราะ **โพธิจิต เกิด** ณ ฐาน "ดุสิต" ดังนี้ เป็นต้น เราก็เป็น "อุบัติเทพ" ที่มีจิตรูปใหม่ขึ้นแล้ว ยิ่งเราปราบส่วนเหลือ คือ ความยังเป็น "จตุ-มหาราชิกา–ดาวดึงส์" ของเรา ลงได้อีก เราก็เป็น "อุบัติเทพ" สูงขึ้นอีก จนที่สุดความเป็น "ยามา" ก็ไม่เหลือ ความเป็น "ดุสิต" ก็ไม่เหลือ *และสลัดคืนได้แม้ที่สุดความเป็น "สันตุสิตตเทวราช" เราก็ไม่ "หลง" ไม่ติดไม่ยึด* **อย่างไม่เหลือ "อายุ" เราก็ถึงซึ่งความเป็น "วิสุทธิเทพ" ได้**

สุดท้ายความมี "อายุ" แห่ง "วิสุทธิเทพ" เราก็จะ**ดับลง**อีกเป็นที่สุด ด้วยภูมิรู้แห่ง**โพธิญาณ (หรือ สัมมาญาณ)** ขั้น "ปฏินิสสัคคะ" หรือ ขั้น "**นิโรธอริยสัจ**" แห่งสัมมาสัมพุทธ นั่นทีเดียวจึงจะเป็น "**นิยตายุกะ**" แท้ ๆ อันหมายความว่า **ผู้มีอายุที่แน่นอน หรือ ผู้มีอายุที่เที่ยงแท้ที่สุด หรือ ผู้อยู่เหนือคำว่า "อายุ"**